

SBI PEN. ASSN.'S SAMVAD

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे यांची गृहपत्रिका

Price Rs. 3/-

॥ स्वयमेव मूर्गेद्रता ॥

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा । द्वेषाचा लवलेश नसावा ॥
सादासी प्रतिसाद मिळावा । वाद नको संवाद असावा ॥

Vol.-2

Issue - 09

मार्च २०१०

March 2010

संपादकीय

सभासद बंधु भगिनीनो,

पुण्यात दहशतवाद्यांनी केलेल्या बॉम्बस्फोटाची मन विषण्ण करणारी अशी भयंकर बातमी कानावर आली. दिवसाच्या सुरुवातीलाच मनाचा, विचारांचा 'मॉर्निंग वॉक' सुरू होतो. मग त्या प्रवासात माणसाला कोणकोणत्या बऱ्या-वाईट प्रसंगाला सामोरे जावे लागेल, कोणकोणते आनंददायी क्षण वाट्याला येतील हे सांगणे कठीण आहे. त्यातलीच ही बॉम्बस्फोटाची दुःखद घटना. पण कधी-कधी गंमतीदार प्रसंगही अनुभवास येतात आणि त्यामधूनच विचारांना चालना मिळते हे निश्चित. आत हेच पाहाना !

सकाळी अगदी लवकर मंडईत भाजी घेतली तर भाजीवाला म्हणाला, "साहेब उजव्या हाताने पैसे द्या हं! आपल्याच हातची भवानी आहे." उजवाच का ? उजव्याचे एवढे महत्त्व ? तानाजी मालुसरे म्हणे शिवाजी महाराजांचा 'उजवा हात' होता. पुन्हा तेच. एकाने डाव्या हाताला फ्रॅक्चर झाल्याचे आपल्या बहिणीला कळवले. "बरे झाले डाव्या हाताला फ्रॅक्चर झाले ते ! उजव्या हाताला झाले असते तर तुझं काही खरं नव्हतं !" असं उलट तिने कळवलं. क्षणभर विचार करा. 'डाव्या' हाताने असं काय घोडं मारलंय म्हणून 'उजव्या' हाताचे एवढे कौतुक ? वास्तविक दोन्ही हात एकाच शरीराचे अवयव. मग त्यातही आपण डावे उजवे का करतो ? शेवटी आपण आपल्या हातावर जसे संस्कार करतो तसेच ते कार्य करीत असतात ना ?

आपल्या नेहमीच्या व्यवहारातील 'डाव्या उजव्या' समजुती संबंधीचे दाखले, उदाहरणे काही कमी नाहीत. एखादा माणूस वाईट मार्गाला लागला तर तो 'वाम'मार्गाला लागला असे आपण म्हणतो. 'डावा' डोळा लवला तर अशुभ, 'उजवा' डोळा लवला तर तो शुभ. पाल 'उजव्या' खांद्यावर पडली तर ते शुभकारक, 'डाव्या' खांद्यावर पडली तर संकटाची नांदी.

जानव्याची ब्रह्मगाठ नेहमी उजव्या बाजूस असावी,

डावीकडे गेली तर अपसव्य. देवाला कौल मागताना वाहिलेले पूल उजव्या बाजूस पडले तर देवाने कौल - आशीर्वाद दिला असे समजतात. उजवा हात खाजला तर म्हणे धनलाभाचे लक्षण. कोणताही दस्तऐवज किंवा स्टॅम्पेपरवर करार करताना सही बरोबर अंगठ्याची निशाणी लागते तेव्हा शाई मात्र डाव्या अंगठ्याला, लहान समारंभातले काही वेळा कानावर पडलेले बायकांचे 'मुलीपेक्षा नवरदेवच उजवा वाटतो किंवा मुलापेक्षा मुलगीच उजवी आहे' अशा प्रकारचे उद्गार कदाचित आपणही ऐकले असतील. 'उजव्या कानाने ऐकावे आणि डाव्या कानाने सोडून द्यावे' ही परिचित म्हणही त्याच पठडीतील.

हे डावे उजवे प्रकरण सगळीकडेच आपल्या दृष्टीस पडते. राजकारण, शिक्षणक्षेत्र, क्रीडाक्षेत्र, साहित्य, कला, रंगभूमी याला अपवाद नाहीत. राजकारणात एखादा पक्ष 'डाव्या' विचारसरणीचा तर दुसरा 'उजव्या' विचारसरणीचा असतो.

मंडळी, सुखद जीवन जगायचे असेल तर हे डावे उजवे असे काहीही असले तरी आपण त्याकडे मुद्दाम दुर्लक्ष करायचे. आपण अनुभवलेल्या सुखद स्मृती, आनंददायक क्षण यांची शिंदोरी हाच खरा आपला आनंदाचा ठेवा आहे. मनातील दुःखद प्रसंग, उदासीनता, नैराश्य, अपयश, नकारात्मक विचार कायमचे विस्मृतीत घालवायचे किंवा होळीपौणिमिला आपण वरील अपप्रवृत्तींचं दहन करायचं, त्यांना संपूर्ण नष्ट करायचं आणि सुखद स्मृतींचे सतत पारायण करून स्वतः त्याचा आनंद लुटायचा, इतरांना तो आनंदमेवा संवादरूपाने वाटायचा, जल्लोष करायचा, आनंदोत्सव साजरा करायचा. जगण्याचा खरा अर्थ यातच आहे. खालील गीताच्या ओळी हेच सांगतात की.....

"भले बुरे ते घडून गेले

विसरुनी जाऊ सारे क्षणभर

जरा विसावू (आयुष्याच्या) या वळणावर..."

- प्रभाकर गुपचूप

Visit us at : www.sbipensionerspune.org

e-mail : sbipenmumbai@yahoo.com

**COPY OF OUR FEDERATION LETTER DATED 25TH JANUARY 2010 TO
SHRI.G.D.NADAF, GENERAL SECRETARY, AISBOF, BANGALORE
NINTH BIPARTITE WAGE SETTLEMENT – PENSION ISSUES**

I write with reference to my earlier communication to you dated the 21st December 2009.

The Governing Body of our Federation met in Kolkata on the 16th and 17th January 2010 and representatives from all but one Circle participated. The Governing Body expressed great anxiety that no firm indication was yet available from any quarter about the long pending issues of the State Bank retirees. We know that you are well aware of the issues ailing us. In fact, we have heard you with admiration on several occasions expressing your concern and desire to fight for resolving the problems of the pensioners and ameliorating their sufferings. To recapitulate, the problems have grown as a result of:

- i. Only the residual amount, which was too small, was left, at least in three Bipartite Settlements for superannuation benefits in 1992, 1997 and 2002 (Dearness allowance merger up to 1148 points, 1684 points and 2288 points).
- ii. The maximum amount of pension viz. Rs.2400/- p.m. was not revised despite the salary structure having been revised by merging Dearness Allowance up to 600 points (1960 = 100) as against 332 points.
- iii. In 1997 / 98 Bipartite Settlement, in State Bank of India, Pension was arbitrarily fixed on pre-revised salary against all logic and law. (In other Banks that time the definition of "Pay" for the purpose of calculating pension was changed detrimental to the interest of pensioners).
- iv. Pensioners were grouped differently against Supreme Court pronouncement by fixing pension at 50%, 40% and in some cases even less than 40% (lowest rate even now is 31%).
- v. Family Pension was not revised since inception of the scheme in 1986. Even the last revision is a pittance, totally inadequate and based on wrong footing. Our Family Pension Scheme is based on the salary scales wherein dearness allowance up to

332 points (1960 = 100) was merged. The scheme was identical to the Scheme recommended by the 4th Central Pay Commission.

- vi. Dearness Relief was not paid uniformly in as much as 100% neutralization did not take place, in respect of earlier retirees. Further, slabs were created for payment of Dearness Relief. Moreover, pensioners are not paid Dearness Relief on the same basis like serving staff and the same is not revised quarterly as in the case of serving staff. Even the slabs are reduced to 50% of "Pay".
- vii. In line with Supreme Court pronouncements, while pension is updated for Government employees on each revision of salary. SBI pensioners are treated as unworthy of similar treatment.

You will recall that certain decisions were taken in the Co-ordination Committee meeting of the 3 Federations held on the 27th October 2009 at Mumbai which you were pleased to publish in your Circular No.136 dated 31.10.2009.

We do support most heartily your demand that our Bank should provide additional benefits to its employees over and above the industry level wage settlement for maintaining and upholding its super status and historical distinguished identity. This is also to be done for the retired employees through whose toil SBI has been able to earn and enhance its supremacy. We are keen that legitimate superannuation benefits should be fully provided to the retirees and the pending problems should be sorted out with the conclusion of the 9th Bipartite.

We feel it desirable that for resolving the pension issues a joint representation by all the 3 Federations should be made to the Bank and the Government of India. We also suggest that as the time is running out, a meeting of the Co-ordination Committee of the 3 Federations be convened immediately for evolving strategies towards seeking fair solutions to the various issues and problems.

We shall await your advices."

We reproduce "NINTH BIPARTITE WAGE NEGOTIATIONS" - Discussions held so far

Common Charter of demands was submitted to IBA on 29-10-2007. The Charter of demand includes the following provision on Superannuation Benefits

AMONG THE VARIOUS DEMANDS THE DEMAND ON SUPERANNUATION BENEFITS IS AS UNDER: -

- I) PF at 12% of Pay and DA.
- II) Gratuity at 1 month pay for each completed year of service – Max. 30 months.
- III) Updation of Pension of past retirees and improvements in Pension scheme.
- IV) Extension of para 368 of Shastry Award to pension optees. (This Section relates to provision of Compulsory Contributory Provident Fund Scheme.)

SHARING OF COST OF PENSION

The revised cost of pension on account of the proposed wage revision estimated at 36% will be shared at 50:50 basis over and above the 10% of cost of pension. In the 7th Bipartite Settlement, the pension cost of 26.5% was shared at 10% plus 8.25% from out of wage revision and balance 8.25% by banks. In 8th Bipartite Settlement, the pension cost of 30.5% was shared at 10% + 9.25% from out of wage revision and balance 11.25% by Banks.

M.o.U BETWEEN INDIAN BANKS ASSOCIATION AND WORKMEN UNIONS

Minutes of the discussions held on 27th November, 2009 between IBA representing Management of Banks which are parties to the Bipartite Settlement and the five Workmen Unions viz. AIBEA, NCBE, BEFI, INBEF and NOBW for wage revision

Negotiations were held between the Indian Banks' Association representing Managements of Banks which are parties to the industry-wide Bipartite Settlements and five workmen unions, viz. All India Bank Employees' Association (AIBEA), National Confederation of Bank Employees (NCBE), Bank Employees' Federation of India (BEFI), Indian National Bank Employees' Federation (INBEF) and National Organization of Bank Workers (NOBW) on different dates over the Charter of Demands for wage revision, changes in service conditions and on certain issues raised on behalf of the managements of banks. After detailed discussions on the issues, the parties have mutually agreed as under:

1. The wage revision will be effective from 1.11.2007.
- 2. The annual wage increase will be Rs.2577 crores.**
3. The additional cost of pension on account of wage revision in excess of statutory contribution of 10% of pay will be shared equally between management and employees (13% of pay each) and the share

of employees so calculated will be deducted from the agreed wage increase while revising salary and allowances.

4. All other issues of the Managements and Unions discussed during the process of negotiation will be settled to the mutual satisfaction.
5. The parties will meet on mutually convenient dates to draw out a detailed Memorandum of Settlement on the various issues on which consensus positions have been reached. The parties will endeavor to finalize the Memorandum of Settlement within a period of ninety days from the date of these minutes.

M.o.U BETWEEN INDIAN BANKS' ASSOCIATION AND OFFICERS' ASSOCIATIONS

Minutes of the discussions held on 27th November 2009 between IBA representing Management of Banks which are parties to the Bipartite Settlement and the four Officers' Associations viz. AIBOC, AIBOA, INBOC & NOBO on wage revision

Discussions were held between the Indian Banks' Association representing Managements of Banks and the authorized representatives of four Officers' Associations, viz. All India Bank Officers' Confederation, All India Bank Officers' Association, Indian National Bank Officers' Congress and National Organization of Bank Officers on wage revision for officers in Banks. After holding several rounds of discussions, the parties have mutually agreed as under:

1. The wage revision will be effective from 1.11.2007.
2. The annual wage increase will be Rs.2239 crores.
3. The additional cost of pension on account of wage revision in excess of statutory contribution of 10% of pay will be shared equally between management and employees (13% of pay each) and the share of employees so calculated will be deducted from the agreed wage increase while revising salary and allowances.
4. All other issues of the Managements and Associations discussed during the process of negotiation will be settled to the mutual satisfaction.
5. The parties will meet on mutually convenient dates to draw out a detailed Joint Note on the various issues on which consensus positions have been reached. The parties will endeavor to finalise the Joint Note within a period of ninety days from the date of these minutes.

M.o.U ON ANOTHER OPTION FOR PENSION

Minutes of the Discussions held on 27th November 2009 between IBA representing the Management of Banks and UFBU consisting of 5 Workmen Unions viz. AIBEA, NCBE, BEFI, INBEF and NOBW and 4 Officers' Associations viz. AIBOC, AIBOA, INBOC & NOBO on another option to join the pension scheme

The Indian Banks' Association and the United Forum of Bank Unions (UFBU) entered into a Memorandum of Understanding on 25th February 2008 on various issues. Extending another option for pension to those who did not opt for pension when Bank Employees' Pension Regulations, 1995 were implemented was one of the issues to be considered. Several rounds of discussions have taken place on the issue. An actuarial valuation of the liability was assessed through two commonly agreed actuaries who identified the total liability for extending another option for pension to non-optees.

On receipt of the actuarial valuation of the liability, several rounds of discussions have taken place between the parties and the following terms have been mutually agreed.

1. For Existing employees :

- (i) The employees who were in service of the Banks as on the date of Pension Regulation ie. 29.9.1995/ 26.3.1996 and continue in service as on the date of settlement / Joint Note to be signed between the parties shall be given one more option to join the Pension Scheme.
- (ii) The Banks' contribution to Provident Fund along with interest thereon in respect of those employees who opt for pension shall be transferred to the Pension Funds of the respective Banks.
- (iii) The gap in the pension fund identified will be shared between parties as under:
  - (a) 70% of the gap by the bank.
  - (b) 30% by the employees who are in service of the bank as on the date of Memorandum of Settlement / Joint Note to be signed between the parties in this regard. This amount will be recovered from the arrears payable on wage revision.

2. For Retired Employees :

- (i) Those employees who were in the service of the bank as on 29.9.1995/ 26.3.1996 who were eligible but, did not opt for pension and retired thereafter shall also be extended the option for joining the Pension Scheme.

Towards joining the Pension Scheme they will –

- (a) Refund the bank's contribution to the Provident Fund with interest thereof received by them at the time of retirement.
- (b) Contribute to the Pension Fund their share

of 30% of the gap in the pension fund identified.

- 3. The Bank Employees' Pension Regulations, 1995 will be effective up to 31.3.2010 and cease to apply to any person appointed in the services of banks on or after 1.4.2010.
- 4. A defined contributory retirement benefit scheme as governed by the "Contributory Pension Scheme introduced for employees of Central Government with effect from 1.1.2004" will be introduced for workmen/officers joining the services of banks on or after 1.4.2010. There shall be no separate contributory provident fund in respect of these workmen/officers.
- 5. The terms of these minutes will not be applicable to State Bank of India.
- 6. The Parties will meet on mutually convenient dates to draw out a detailed Memorandum of Settlement/ Joint Note in this regard; and appropriate modifications in the Bank Employees' Pension Regulations will be made following the prescribed procedure in this regard. The parties will endeavor to finalize the Memorandum of Settlement / Joint Note within a period of ninety days from the date of these minutes.

BETWEEN INDIAN BANKS ASSOCIATION AND WORKMEN UNIONS AND OFFICERS' ASSOCIATIONS

Recorded Note of the Discussions held on 27th November 2009 between IBA representing the Management of Banks and UFBU consisting of 5 Workmen Unions viz. AIBEA, NCBE, BEFI, INBEF and NOBW and 4 Officers' Associations viz. AIBOC, AIBOA, INBOC & NOBO on extending another option to join the pension scheme

The Indian Banks' Association and the United Forum of Bank Unions (UFBU) entered into a Memorandum of Understanding on 25th February 2008 on various issues. Extending another option for pension to those who did not opt for pension when Bank Employees' Pension Regulations, 1995 were implemented was one of the issues to be considered. Several rounds of discussions have taken place on the issue. An actuarial valuation of the liability was assessed through two commonly agreed actuaries who identified the total liability for extending another option for pension to non-optees as under:

Another Option for Pension (Serving Employees)

(Rupees in Crores)

Total Liability as on 31.3.2008 as per	
Actuarial Valuation – Joint Exercise	- 17190.00
PF Accumulation	- 11532.00
Gap	- 5658.00
Add 2% of Total Liability for loss / incomplete data	- 343.80
Total	- 6001.80

Another Option for Pension

(Retired Employees)

Total Liability as on 31.3.2008-	4774.29
PF Accumulation to be refunded-	1657.79
Balance-	3116.50

On receipt of the actuarial valuation of the liability, several rounds of discussions have taken place between the parties and the following terms have been mutually agreed.

1) For Existing employees :

The employees who were in service of the Banks as on the date of Pension Regulations i.e. 29.9.1995 / 26.3.1996 and continued to be in service as on the date of settlement / Joint Note to be signed between the parties, shall be given one more option to join the Pension Scheme.

- 2) The Banks' contribution to Provident Fund along with interest thereon in respect of those employees who opt for pension shall be transferred to the Pension Funds of the respective Banks.
- 3) The gap in the Pension Fund identified (Rs.6001.80 crores) is agreed to be shared between the parties as under:
  - a) 70% (Rs.4201.26 crores) by the Banks.
  - b) 30% (Rs.1800.54 crores) by all the employees who are in service of the Banks as on the date of the Memorandum of Settlement / Joint Note to be signed between the parties in this regard. This amount will be recovered from the arrears payable on wage revision.

4) For Retired Employees :

Those employees who were in the service of the Bank as on 29.9.1995 / 26.3.1996 and who were eligible but did not opt for pension and retired thereafter shall also be extended the option for joining the Pension Scheme. Towards joining the Pension Scheme they will –

- a) Refund the Bank's contribution to the Provident Fund with interest thereon received by them at the time of retirement.
  - b) Contribute to the Pension Fund their share of 30% of the gap in the Pension Fund identified (Rs.934.95 crores)
- 5) The Bank Employees' Pension Regulations, 1995 will be effective up to 31.3.2010 and cease to apply to any person appointed in the services of Banks on or after 1.4.2010.
  - 6) A defined contributory retirement benefit scheme governed as by the "Contributory Pension Scheme introduced for employees of Central Government with effect from 1.1.2004" will be introduced for workmen/officers joining the services of Banks on or after 1.4.2010. There shall be no separate contributory provident fund in respect of these workmen/officers.
  - 7) The terms hereof will not be applicable to State Bank of India.

- 8) The Parties will meet on mutually convenient dates to draw out a detailed Memorandum of Settlement/ Joint Note in this regard; and appropriate modifications in the Bank Employees' Pension Regulations will be made following the prescribed procedure in this regard. The parties will endeavor to finalize the Memorandum of Settlement / Joint Note within a period of ninety days from the date of these minutes.

*****

Progress of Ninth Bipartite Talks between IBA/ UFBU**GIST OF DISCUSSIONS BETWEEN IBA AND FOUR OFFICERS' ORGANISATIONS AT MUMBAI ON 23RD JANUARY 2010**

One more round of discussions took place between IBA and four Officers' Organisations today at Mumbai. The Management team was lead by Shri Jagdish Pai, Chairman of the small committee of IBA. IBA gave their revised proposals of Basic Pay Structure with Rs.14,000 beginning and ending with Rs.54,400. They have agreed to remove the cost of leave encashment on retirement. On pension costing, the differences persist in the matter of new pension option. With regard to date of payment of pension, IBA is only prepared to effect payment from the date of settlement whereas Unions want from 01-04-2008.

On the cost of SBI pension wherein IBA has allocated an increase of Rs.132 crores also, Unions have objected as it is a new item suddenly introduced after the first chart was given by the IBA.

Thus no finality could be reached on scale of pay, pension cost and date of effect of payment of pension to new optees. It has been agreed that Unions will work out their scale of pay, presenting uniform loading effect to IBA upon which further discussions will take place. The next round of discussions to take place on 8th February 2010 and Unions will submit their proposals to IBA by 27-01-2010.

Negotiations with IBA ON 9-2-2010

As scheduled, another round of Bipartite talks was held today (09.02.10) in Mumbai between IBA and 5 workmen Unions. IBA team was led by Mr. Jagdish Pai, (ED, Canara Bank), Chairman of the Core group of the Negotiating Committee and from the unions, all the five workmen unions viz., AIBEA, NCBE, BEFI, INBEF and NOBW were represented. Continuing the discussions of the last round of meeting, today we took up for discussion the cost of rationalisation of special pay, method of calculating the existing cost of pension, accounting the cost of retirement benefits of PF / Pension Optees on account of proposed wage revision, date of effect of pension option settlement, etc. The IBA, after listening to our arguments and viewpoints, informed that these important issues are needed to be discussed in

their full Negotiating Committee before reacting to us. In today's meeting, we further took up various other issues and service conditions like improvement in LFC, Special Area Allowance, making part time employees on lump-sum wages to 1/3 wages, commencement of LFC from mainland for employees working in Northeast, Andaman / Nicobar, Lakshadweep etc, improvement in hospitalization scheme, domiciliary treatment of few more ailments, allowing LFC within entitlement while travel abroad, improvement in class of travel for LFC, one more option to change LFC block, improvement in reimbursement of package charges for certain major operations, removal of few anomalies in certain existing provisions etc. IBA was very positive on all these issues. However, important issues like pension cost, special pay etc are yet to be finalized as mentioned above and hence these matters need further discussions. Further discussions will continue in the next round of meeting and efforts are on to expedite the settlement. In the meantime, the exercise of drafting the settlement is also underway.

*****

अभिनंदनीय

स्टेट बँकेच्या वर्धा जिल्ह्यातील हिंणघाट शाखेतून ३१ जुलै १९८८ ला शाखाव्यवस्थापक पदावरून निवृत्त झालेले आपले सभासद माननीय डॉ.हरिश्चंद्रजी उपासनी निवृत्तीनंतर देखील विधायक कार्यात मग्न आहेत. त्यांनी 'जन गण मन' हे आपले राष्ट्रगीत आणि त्याच दर्जाचे 'वंदे मातरम्' हे प्रेरणादायी राष्ट्रीय गीत यांच्याविषयी तसेच त्यांचे विख्यात रचनाकार थोर कवी रवींद्रनाथ टागोर आणि बंकिमचंद्र चटर्जी यांच्याविषयी उद्बोधक माहिती देणारे 'हमारे युगल राष्ट्रीय गीत एवं उनके रचनाकार' या नावाचे हिंदीतून पुस्तक लिहिले. सदर पुस्तक माहितीपूर्ण तर आहेच; शिवाय ते नव्या पिढीवर देशभक्तीचे संस्कार घडविणारे आहे. या पुस्तकाची नुकतीच तिसरी आवृत्ती निघाली हे लोकप्रियतेचेच गमक आहे.

सदर महत्त्वपूर्ण पुस्तक लिहिल्याबद्दल श्री.उपासनी महोदयांचा नागपूरमधील अंबाझरी शाखेच्या वतीने दिनांक ४ जुलै २००९ ला सत्कार करण्यात आला होता. याच शाखेतून श्री.उपासनी पेन्शन घेतात. तसेच तेथील तपोवन शाळेतील विद्यार्थ्यांना व काही प्रमुख बँक ग्राहकांना या पुस्तकाच्या प्रती 'बँक-दिना'निमित्त बँकेच्या वतीने भेटीदाखल वाटण्यात आला. 'हिंदी-दिना'निमित्त आयोजित स्पर्धांमधील विजेत्यांनादेखील या पुस्तकाच्या प्रती भेट देण्यात आल्या. सदर पुस्तकाची दखल 'हितवाद' व 'दैनिक भास्कर' या वृत्तपत्रांनी परीक्षणात्मक लेख प्रसिद्ध करून घेतली आहे.

डॉ.हरिश्चंद्रजी उपासनी यांचे पुनःश्च अभिनंदन आणि त्यांना भावी लेखनासाठी शुभेच्छा !

- सेक्रेटरी

क्रांतिवीरांचे बलिदान पहायलाच हवे अंद्मान

१० एप्रिल ते १० जून daily departure

enjoy this summer in following fares

3 days package cost : 6500

4 days package cost : 7500

5 days package cost : 9500

Air Fare Extra

बद्रिनाथ

आदि शंकराचार्य स्थापित
चारधाम यात्रा

व्दारका, बद्रिनाथ, जगन्नाथपूरी, रामेश्वर
सोबत: सोमनाथ, हरिद्वार, कोणार्क, मदुराई

दि. २२ जून ते ४ जुलै

रु. १६,६००/- प्रवास भाडे अधिक

हरिद्वारला गंगा पूजन करून

रामेश्वराला अर्पण करण्याची सुवर्णसंधी

रामेश्वर

contact : Rajesh Ranade

अनोळखी जगाची ओळख
TOURWAYS

022- 65 281 281 / 92232 73496

C-305 Palm acres, Mulund E. Mumbai 400081

Income-tax on ex-gratia paid upto Rs.5 lacs to Exit Optee Retirees

(courtesy - 'SBI Elders Voice' issue of February 2010 of Chennai Circle Pensioners' Assn.)

The Exit Option Scheme of our Bank was treated as not conforming with the provisions of Rule 2BA of Income Tax Rules of 1962. Hence this was not allowed to qualify for the exemption under 10 (10C). Actually, our Bank's Exit Option Scheme is similar to the Early Retirement Scheme of (OERS) of RBI.

It was now held by the Hon'ble High Court of Mumbai vide its order dated 04-07-2008 in the case of Commissioner of Income-tax v/s Koodathil Kallyatan Ambujakshan (2008) 219 CTR (Bom) 80 as satisfying all conditions of Rule 2BA of Rules 1962. Accordingly, it was declared that the ex-gratia amount received qualified for exemption benefit of section 10 (10C) of IT Act 1961. This order was circulated by Govt. of India to all Chief Commissioners of Income Tax. The copy of the same is given hereunder.

All those retirees under Exit Scheme affected by the demands made on them by IT authorities, may contact their Income-tax Consultants through whom they have filed their returns, giving them a copy of this order to seek further clarifications and orders for refund. The provisions of Rule 2BA and section 10(10C) can be got from the tax-consultants. Also as the number of the case settled in the Hon. High Court was given above, copy of this also can be had from the court journals possessed by the advocates.

- Secretary

तेच कपडे ! 😊

लव्हाच्या पंधराव्या वाढदिवशी तो पत्नीला म्हणाला, 'पंधरा वर्षांपूर्वी मी तुझ्याशी लग्न केलं त्यावेळी जशी दिसत होतीस, तशीच आजही दिसत आहेस.'

'दिसणार नाही तर काय ?' टोमणा मारत बायको म्हणाली, 'तेव्हाचेच कपडे मी आजही घालतेय ना.'

- पी.के.देवधर

Copy of the Govt. Order F.No.173(1)/32/2009-ITA-1

**Government of India,
Ministry of Finance, Department of Revenue
Central Board of Direct Taxes
New Delhi**

Dated : 8th May 2009

To,
All Chief Commissioners of Income Tax
All Directors General of Income Tax
Director General (Legal & Research)

Subject :Taxability of ex-gratia amount received by Reserve Bank of India's employees under 'Optional Early Retirement Scheme (OERS) during Assessment Year 2004-05 reg.

Sir / Madam

Central Board of Direct taxes vide its letter F.No.225/74/2005-ITA-II dated 20-10-2005 relying on a letter from Reserve Bank of India (RBI), had advised all field formations that the Optional Early Retirement Scheme (OERS) of RBI does not conform with the provisions of Rule 2BA of Income tax Rules, 1962.

Accordingly the amount received by the employees of RBI opting for OERS did not qualify for exemption under section 10 (10C) of Income Tax Act, 1961.

It has now been brought to the notice of Board that the Hon'ble High Court of Bombay vide its order dated 4th July 2008 in the case of Commissioner of Income Tax Vs. Koodathil Kallyatan Ambujakshan (2008) 219 CTR (Bom) 80 has held that Optional Early Retirement Scheme of RBI satisfies all the conditions of Rule 2BA and amounts received by retiring employees thereunder were for exemption u/s 10 (10C). That judgement has become final.

The matter has therefore been reviewed in the Board in view of the aforesaid order or Hon'ble High Court of Bombay and it has been decided that the employees of RBI who accepted OERS would be entitled for the benefit of Section 10 (10C) of Income tax Act, 1961. In view of this, I am directed to request you to bring this to the notice of all officers working under your charge for taking necessary action.

Yours faithfully,
Sd/-

(PADAM SINGH)
Under Secretary (ITA-1),
Tel : 23095479

Meditation For Physical And emotional Health

Mumbai Mirror (Sat 21, 2009) reported that Meeta Motwani fought asthma for fourteen years and won. Her simple cold which became a constant companion turned into asthma. She tried dry climate, homoeopathy, ayurveda, allopathy without success. Even elimination of certain food items also was tried. Finally a naturopath said that there was nothing wrong with her health and asked to go for a vipassana course.

Ten day course did it. She realized that her breathing technique was wrong; she had forgotten to breathe by nose. In vipassana – a meditation technique – she had to concentrate on breath & let the moment pass. In this practice, she learnt to control mind.

Vipassana says that every thought shows on your body – the good & bad. In her case, thought process manifested as Asthma. When she started concentrating on her breath and observed, the negative vibrations simply fade away. Vipassana helped her in every aspect of life including relationships.

“New Scientist” reported that psychologists & neuroscientists are exploring by two ongoing studies how to increase people’s capacity for empathy (acknowledging feelings of somebody else) and compassion. The studies claim that meditation not only increases compassionate feelings but also improves physical & emotional health. There is evidence that altruism acts spread through social networks. If you are kind to friends, they are more likely to be kind to some one else they know.

Nicholas Christakis of Harvard Medical School in Boston designed a game of 120 students. It was found in the result that generosity is infectious. This altruism persisted in the second and third round of the game.

In a separate study Christakis’s team found that cooperative behaviour spreads from friend to friend to friend. If you are popular and well connected you could have separate role to play. Your compassionate acts could resonate further through the network and you are also more likely to benefit from other people’s kindness.

Spiritual aspirants engage themselves in activities like chanting, reading spiritual material or books, listening to spiritual discourses, saying holy words using bids, participating in Satsanga, saying bhajans besides meditation. Kriya yoga (as revived by the great saint of 19th century Lahirimahashaya), Sudershan kriya, vipassana, pranayama, dhyana etc are different forms and/or versions of the same meditation technique. This was reported in (Sept 20, 2009) Times of India, Mumbai. There is no substitute for meditation technique which increases compassionate feelings, physical health and immunity. Other activities of spiritual aspirants are useful and important. But, meditation derives unparalleled benefits. I have come across many persons engaging in meditation possessing high degree of compassion, generosity, cheerfulness and peace. While happiness and peace are not identical, meditation practice of adequate degree with deep concentration enables the practitioner to be at peace even in unhappy situations.

Every action has equal and opposite reaction is a universal law. Theory of Karma is based on the same principle. But Scientific methods of meditation can burn the ill effects of Karma. As stated by Paramahansa Yogananda in ‘Autobiography of Yogi’, ‘Kriya Yoga is the real “fire rite” extolled in the Gita. The yogi casts his human longings into a monotheistic bonfire consecrated to the unparalleled God.....All past and present desires are fuel consumed by love divine. The ultimate flame receives the sacrifice of all human madness, and the man is pure of dross. His metaphorical bones stripped of all desirous flesh, his karmic skeleton bleached by antiseptic suns of wisdom, inoffensive before man and Maker, he is clean at last’ ‘The more you meditate, the more helpful you can be to others, and more deeply you will be in tune with God’.

Apparently unhappy situations if accepted calmly as God’s will, many times it is found that difficulties develop strength and ultimately result into happy situation or result. This is the way meditation practiced with patience and faith can bring to you peace & bliss.

- S V Naik, Mumbai-69; Cell: 9821127616

PLACE AT THE TOP

Sunday evening at the club, about seven in the evening. Players participating in singles, doubles events had assembled at the gallery adjacent to the badminton court. Also present were coaches of the younger generation.

At the gallery end near the badminton court was Aruna with her friends. She was a top recognized player both, in singles as well as doubles. Her concentration, clever placements and cross-court drives were just superb. She had now restricted herself playing only in doubles.

At the other end of gallery Tushar was sitting with his friends. Like Aruna, Tushar had until a few years back ruled over the badminton world of the city. His height, amazing reach to any part of the court and powerful smashes left other players often awestruck. These days he had left playing singles and participated only in gent's doubles. He did not play mixed doubles, sarcastically treating as a version of ladies doubles.

Entered Anil and he headed towards Tushar's table. Anil was now 45 years old. Twenty years back he was taken as number one player of doubles event. His knowledge of game, understanding partner and coordinating with him/her in a polite way earned him respect from every one in the badminton world. Today also his guidance, coaching and tips ere sought after even by established players.

Sitting next to Tushar, Anil broached upon the topic of two prestigious tournaments in the next two months. The first at century old City Club and the other at up and coming suburban gymkhana. "You should participate in this year's tournament and even in mixed doubles. I know you don't like playing mixed doubles. This being unique year you should make an exception. In partnership with Aruna you are sure to get the mixed doubles crown. Two of you together would make a most formidable combination and raise name of the Club." Anil suggested to Tushar.

"I may play at the mixed doubles but whether it is Aruna or any other averagely good player is same to me. At this age also I can cover most of the court. Lady Partner has only five percent contribution make." Tushar responded.

"Tushar you are undoubtedly a good player but doubles is a team game. Understanding the partner, encouraging him or her and achieving proper coordination between the two are very important and necessary. Aruna's service, placements and cross-court drives have no equal." Replied Anil. Tushar remained adamant.

Dialogue between the two somehow reached Aruna. She felt deeply hurt at Tushar's attitude towards lady partners. In the course of the evening when Aruna met Anil she almost burst out, 'What does Anil thinks of him and lady players? I shall prove myself at the mixed doubles in partnership with a young player. I take it as a challenge.'

Anil tried to calm her but of no avail. Her pride was hurt beyond repairs.

For the City Club event, Tushar partnered an almost second string teenager and Aruna partnered a young and promising but inexperienced club member. Tushar and his partner lost at quarter final stage though Tushar played very well in straight games and Aruna and her partner lost at semi-finals that too in straight games.

A week passed. Anil felt genuinely sad for the results as they both had lost despite the fact that both played extremely well individually. Not losing heart Anil met Tushar and Aruna first separately and then together. He assured them that still both were players of unmatched talent and if they combine together the Suburban Gymkhana crown should be theirs. What was necessary was to understand that doubles is a team game where understanding the partner, coordinating with him or her and never belittling the other were absolutely essential. If you wish to have a place at the top personal ego or

biases or hurt pride have no place there. These have to be shed away and then only you can dream of the top.

Tushar and Aruna took Anil's advice in letter and spirit and entered the tournament as partners in mixed doubles event. And the result was just what Anil had predicted. Not only they won event but they dazzled the spectators against much younger and tougher opponents. Greater applause was for Aruna. At times even Tushar stopped after a rally to watch her game wholeheartedly.

After the match both of them met Anil and spontaneously said, "Anil, today, not we but you have won. Viva Anil and Viva Team Spirit.

- **Sudhakar Chandurkar**

Mumbai-400051; Mobile: 9769072669

An Appeal

Our Federation is making all out efforts to redress all the pending issues of the Pensioners and Family Pensioners through various ways & means including fighting legal cases in the various High Courts. It is very costly affair to pursue the court cases which takes very very long period for which our Federation's funds position will have to be strengthened by all the affiliates. We have recently remitted Rs.1,92,500/- (including Rs.96,250/- towards Legal Fund) to the Federation. We, therefore, make an earnest Appeal to all our members to donate atleast **Rs.100/- towards Legal Fund**. We are sure, our members will come forward and donate generously for the cause.

- **Secretary**

REMITTANCES TO THE ASSOCIATION

It is observed that whenever members send any remittances either for paying their membership fees or Donations to the Association by way of cheque drawn on their Savings or Current Accounts, using the old small size cheque forms which have become outdated after introduction of **Core Banking System** cheque forms. Further, it is also observed that **specimen signatures of the account-holders are not 'scanned'** at the Branches. Due to this reason it is difficult for the Branch Staff to verify the signature on the cheque and the cheques are some times returned unpaid for the reason 'Signature not scanned'. We therefore, request our members to take necessary precautions to get their specimen signatures duly scanned as also use new cheque forms.

- **Secretary**

Hearty Congratulations

Dr.Saileja Chatterjee, daughter of Shri.K.K.Chatterjee, our pensioner member, completed her Ph.D. in History from Pune University on a Scholarship from Indian Council of Historical Research, New Delhi in November 2009. We, on behalf of our Association, congratulate Dr.Saileja on her great achievement in her career.

- **Secretary**

मुक्ता

मी मुक्त तरीही, ना हरिणी, पक्षिणी
ना धावे ना उडे, तरीही ओठावरती गाणी
मज पंख दिले, शब्दांनी, काव्यांनी
मज पाय दिले, त्या सप्तसुरांनी
मन धांवे, धांवे, सूर, तालातुनी
मी हरिणी होई, अन् उडे ही पक्षिणी

- कल्पना सुभाष कोठारे,

सांताक्रुझ, दूरधवनी 0२२-२६१०४५५२

Gratuity ceilings enhanced to Rs.10 lacs by Union Cabinet

This is a good news. The next steps for implementation of revised ceiling are :-

- 1) Now the Bill to amend the "Payment of Gratuity Act 1972" will be tabled before the Parliament for its approval.
- 2) On approval, a Notification to that effect will be issued by the Labour Ministry which will be sent to all private sector establishments (including Banks) who are supposed to pass on the benefit to the eligible employees. In this Notification the effective date will be convened and those who have retired/ will retire after that date will get benefit of the enhanced ceiling. As of today, this effective date is not known.
- 3) On receipt of the Notification by our Bank, a Circular will be issued for payment of arrears, if any, to the eligible employees. This will take some more time.

- Secretary

The List of Members who have given Donations to help

Shri.Rajaram Hari Jadhav of Dhule

1) Shri.M.M.Sirdeshmukh	100
2) Shri.Maruti G.Jadhav	100
3) Shri.N.N.Kulkarni	100
4) Shri.Shrikant G.Desai	101
5) Shri.C.P.Kulkarni	100
6) Smt.S.C.Mone	100
7) Smt.I.N.Dholabhai	100
8) Smt.S.Thampan	100
9) Smt.Sarala S.Desai	100
10) Smt.Sarala C.K.Nambiar	100
11) Smt.Geeta Dali	500
12) Smt.Sundari Narayanan	500
13) Shri.S.D.Mulye	100
14) Shri.N.B.Shah	500

The amounts have been credited to Shri.Jadhav's A/c.

- Secretary

Attention Members

All of you are aware that the Bank has introduced improved Retired Emp. Medical Benefit Scheme - II (Now Scheme-III upto Rs.7 lacs) vide e-Circular No.CDO/P&HRD-PM/45/2009-10 dt.14th October 2009 (which is already printed in SAMVAD issue of November 2009). Accordingly, those employees who have retired/will retire on completion of 60 years of age (i.e. on superannuation) only are eligible to join the new Scheme ((No VRS/Exit Optees) and can opt for one of the various plans (upto Rs.2 lacs; **or** Rs.3 lacs; **or** Rs.4 lacs; **or** Rs.5.00 lacs **or** Rs.7 lacs). The new scheme is open to existing members of Scheme-I or Scheme-II as also to those who will retire after 14th October 2009. For the retirees who retired before 14-10-2009 and are not members can also apply for any one plan of new Scheme provided they retired after completion of 60 years of age.

Please note that **the period for joining the new Scheme for those who retired before 14th October 2009 is 12 months from the date of Circular (i.e upto 13th October 2010).** But for those who will retire after 14th October 2009, the limit for joining the REMBS-III is **three months only from the date of their retirement** (or within three months from getting the first pension) which please be noted.

The Demand Draft for the contribution as mentioned in the e-Circular (for existing members - the residual amount) will have to be drawn fvg. **"SBIRE Medical Benefit Trust"** to be drawn on our **Bandra-Kurla Complex Branch (Mumbai)** (Br.Code - 4380).

The application (in duplicate), with the Draft, three photographs should be submitted through respective pension paying branch for onward transmission to respective Zonal Office. The Branch Manager should attest the photos affixed to the application and the third photo should only be attached with 'U' clip (which ultimately is to be affixed to the Pass-Book which will be issued in due course).

- Secretary

युनिट वार्ता

अमरावती युनिट :

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशनच्या अमरावती शाखेचे स्नेह संमेलन दि.७ मार्च २०१० ला पद्मावती लॉन येथे संपन्न झाले. स्नेहसंमेलन शुभारंभ दीपप्रज्वलन करून श्री.सप्रे, मुख्य व्यवस्थापक, क्षेत्रीय व्यवसाय कार्यालय यांनी केला.

असोसिएशनचे सचिव श्रीकृष्ण देशमुख यांनी आपल्या प्रास्ताविक भाषणामध्ये असोसिएशनचे कार्य आणि त्यासोबतच स्नेहसंमेलनामागील भूमिका स्पष्ट केली. मागील ९ वर्षांपासून सातत्याने सुरू असलेल्या या संमेलनामधून सेवानिवृत्तांना ज्ञान, मनोरंजनाचा निखळ आनंद ही संमेलने देत असतात याची कल्पना दिली.

आपल्या उद्घाटनपर भाषणात श्री.सप्रे यांनी स्टेट बँकेच्या जनहितार्थ योजना व बँकेच्या सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांसाठी बँक करीत असलेल्या प्रयत्नांची माहिती दिली. असोसिएशनचे क्षेत्रीय अध्यक्ष श्री.श्रीकांत देसाई यांनी सेवानिवृत्तांच्या संबंधीत अडचणींचा आणि बँकेच्या विविध योजनांसंबंधी उहापोह केला.

त्यापूर्वी मंचकावरील सर्व महानुभवांचा पुष्पगुच्छ देऊन असोसिएशन अमरावतीचे अध्यक्ष श्री.रामचंद्र साठे यांनी स्वागत केले.

अमरावतीचे पर्यावरण विषयातील तज्ज्ञ श्री.किशोर रिठे यांनी याप्रसंगी प्रबोधनपर व्याख्यान दिले. ग्लोबल व्हिलेजची संकल्पना व त्याबरोबरच निसर्गाचा होणारा भयानक न्हास याचे विदारक चित्रण त्यांनी श्रोत्यांसमोर मांडते. आगामी काळात आपल्या येणाऱ्या पिढ्यांचे काय होणार याचे प्रश्नचिन्हच उभे राहिले.

देशाची खरी श्रीमंती जमीन, जंगल आणि जलावर निर्भर असते. आज आपल्याकडे या तिन्ही घटकांची होणारी दैना त्यांनी विषद केली. सतत होणारी जंगलाची कत्तल, वाढत्या प्रमाणात उभारले गेलेले ग्रीन हाऊसेस, त्यामुळे सतत वाढणारे तापमान यामुळे निसर्गाचे संतुलन बिघडलेले आहे. त्यातून अकाली होणारा पाऊस, त्सुनामी, बर्फग्लेशीअरचे वितळणे याची साक्ष पटते. या सर्व गोष्टींचा परिणाम देशाच्या अर्थव्यवस्थेला भोगावा लागत आहे. या भीषण परिस्थितीत 'पर्यावरणरक्षण' हा कळीचा मुद्दा ठरलेला आहे.

सेवानिवृत्तांनी त्यांची निवृत्ती ही एक नवीन आयुष्याची सुरुवात समजावी. पर्यावरणरक्षणात सेवानिवृत्त किती महत्त्वाची भूमिका बजावू शकतात याचे सुंदर उदाहरण त्यांनी दिले. ऑस्ट्रेलियाच्या दौऱ्यावर असताना श्री.रिठे यांना एका वर्षाचा पुरातन वृक्ष कसा जतन करतात याचे प्रात्याक्षिक बघायला मिळाले. या वृक्षाची देखभाल एक वयोवृद्ध, निवृत्त स्त्री करत

असते. एकही पैशाचे मानधन न घेता स्वच्छेने ती प्रौढा आपल्या देशाच्या वैभवाचे संरक्षणदेखील करीत असते. आपणसुद्धा आपल्या परिसरात अशा प्रकारे अनेक सेवाकार्य करू शकतो. यातच वाढणारी धूप थांबवण्याकरिता वृक्षारोपणाचे कार्य येते. या संदर्भातच अमरावती विभागात येणारे कोळशावर आधारित वीजप्रकल्प हे अमरावतीकरांवर येणारे संकटच आहे. जगभरात विकसित देश कोळशावर आधारित प्रकल्पांना 'से नो टू कोल' असा नारा देत असताना आपल्याकडे जुन्या टेक्नॉलॉजीवर आधारित कोळशावरील प्रकल्प सरकार लादीत आहे. या सर्व परिस्थितीचा सुबुद्ध नागरिकांनी विचार करावा. या येणाऱ्या भीषण परिस्थितीला तोंड देण्याकरिता पर्यावरण संरक्षण हाच एक आधार ठरू शकतो, अशी साधार माहिती देऊन श्री.रिठे यांनी आपले भाषण संपविले.

याची ७५ वर्षे पूर्ण करून अमृतमहोत्सव साजरा करणारे श्री.अरविंद भट आणि श्री.पाध्ये यांचा शाल, श्रीफळ देऊन श्री.देसाई व श्री.वकील यांनी सत्कार केला. या प्रसंगी श्री.भट यांनी रू. ५०००/- ची उदार देणगी संस्थेला दिली. या देणगीचे सर्वत्र कौतुक होत आहे.

याचवेळेला सेवानिवृत्त श्री.श्रीसाठ यांनी अवधूत कीर्तनाची माहिती दिली. या अवधूत कीर्तनावर त्यांचा एक ग्रंथ नुकताच प्रकाशित झालेला आहे.

कार्यक्रमाच्या मध्यंतरानंतर जयपूर घराण्याचा वारसा जपणाऱ्या सूरमणी मीरा नवसाळकरांचा बहारदार गायनाचा कार्यक्रम सादर झाला. पं.किशोर नवसाळकरांनी जयपूर घराण्याची वैशिष्ट्ये, पं.कुमारगंधर्वांनी माळव्यातील लोकसंगीताचा संगीताशी घातलेला मेळ व त्यातून झालेली निर्मिती 'निर्गुण भजन' याविषयी माहिती दिली.

मीराताईंनी संध्यासमईचा पूर्वी राग सुंदर रीतीनी मांडला. शिवाय निर्गुण भजन, 'नटवर कृष्णा समान' अशी नाट्यगीते आपल्या सुंदर गायकींनी नटविली. शेवटी भैरवी होऊन या मैफलीची सांगता झाली. मीराताईंना तबल्यावर श्री.राम नवसाळकर व हार्मोनियमवर प्रा.काळे यांनी सुंदर साथ दिली.

सचिव श्रीकृष्ण देशमुखांनी आभार प्रदर्शन केले.

या सर्व कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन अमरावतीचे लेखक श्री.रमेश इंगोलीकर यांनी पद्धतशीरपणे केले. या सुंदर कार्यक्रमाला अध्यक्ष श्री.रामचंद्र साठे तसेच सर्वश्री लेंधे, नरेंद्र चांडक, खोबागडे, अंबाडकर, मोहन अम्बूलकर आणि विलास वडवेकर या सर्वांचे सहकार्य लाभले.

स्नेहभोजनानंतर या चार तास चाललेल्या बहारदार कार्यक्रमाचे सूप वाजले.

- श्रीकृष्ण देशमुख (सचिव)

District-wise Alphabetical List of New Members admitted after November 2009

(Kindly refer earlier Lists published in SAMVAD for February & December 2009)

Members**Ahmednagar**

PM/9962 MR. BHASKAR M. JADHAV
PM/9955 MR. DATTATRAYA B. JAPKAR

Akola

PM/9992 MR. JAYANT D. JOSHI
PM/9991 MR. VASANT M. MANKAR
PM/9990 MR. SUDHIR R. MULMULE

Amravati

PM/10028 MR. PRAKASH D. DUBEY
PM/9965 MR. GANESH G. KENE

Aurangabad

PM/9932 MR. SURESH D. BHOLE
PM/9931 MR. DHANANJAY P. GARKHEDKAR

Bhandara

PM/10027 MR. JEEVAN S. VAIDYA

Buldana

PM/9964 MR. DEVIDAS V. DESHMUKH

Dhule

PM/10022 MR. SHARAD K. SHIMPI

Dombivali

PM/9933 MR. VILAS BHARGAV JOSHI
PM/9952 MR. CHANDRAKANT S. KESARKAR
PM/9980 MR. KUNDANLAL N. KURIL
PM/9979 MR. UDAY VASANT MOHARIR
PM/10037 MRS. MINAL S. GORE
PM/10039 MR. SATISH V. KALE
PM/10038 MR. PRAKASH J. MALVANKAR

Goa

PM/9967 MR. APPAJI S. BHAMBURKAR
PM/9966 MR. FRANKI BRITTO F. D'CRUZ
PM/10052 MR. PETER DIAS
PM/9987 MR. LEONARD F. M. GRACIAS

Jalgaon

PM/10023 MR. GOVIND D. NIMBALKAR
PM/9930 MR. NIVRUTINATH V. VYAVAHARE
PM/10021 MR. OMPRAKASH S. KEJARIWAL
PM/10001 MR. MADHUKAR M. KOLI

Kolhapur

PM/9929 MR. SHRIPADRAO V. NIMBALKAR
PM/9925 MR. PANDURANG K. SHINGE
PM/9960 MR. PRITHVIRAJ APPA PATIL

Latur

PM/9974 MR. CHANDRAKANT R. KAMBLE

Mumbai

PM/9940 MR. VAMANRAY V. AGRAVAT
PM/9982 MR. REVAN D. AJAGAONKAR
PM/9934 MR. CHIREPARANPIL JOSEPH ANTONY
PM/9975 MR. PANDURANG R. BHAGWAT
PM/9977 MR. SAI SUBRAMANIAN BHASKAR
PM/9978 MR. MOTIA. BHATIA

PM/9942 MR. BHASKAR D. DESHPANDE
PM/9951 SMT. SHVETA S. DEVRUHKHAR
PM/9970 MR. VIDYABHUSAN M. GANDHI
PM/10016 MRS. VIDYA S. GANPATY
PM/9986 MR. RAVINDRA V. GAYAKE
PM/10040 MR. JAYANT P. GUNE
PM/10047 MRS. KUSHLATA P. HEGDE
PM/9985 MR. BALAKRISHNAN IYER
PM/9935 MR. MANIK TUKARAM KHOPADE
PM/10014 MR. P. G. KRISHNAMURTHY
PM/10019 MR. T. R. KRISHNAMURTHY
PM/10043 SMT. Y. KRISHNAVENI (VEENA)
PM/9946 SMT. V. LALITHA
PM/10035 MR. RAMAN S. MADHAVI
PM/10044 MR. AJIT BHASKAR MADUSKAR
PM/9944 MR. VIJAYKUMAR M. MASTAKAR
PM/9981 MR. PRAFULL Y. MASTAKAR
PM/10018 MRS. SHANTI MOJUMDAR
PM/9984 MR. BHARGAV R. MONDKAR
PM/10046 MR. MOHAN B. NAIK
PM/10041 MR. RAMAKANT N. NALAWADE
PM/9971 MR. NANDKUMAR J. PARDIWALA
PM/10034 MR. PRAKASH M. PRABHU
PM/10049 MRS. MEENA V. PUROHIT
PM/9983 DR. DEEPAK RANGNEKAR
PM/9938 MR. SURYAKANT G. SAWANT
PM/9945 SMT. VAISHALI B. SAWANT
PM/9950 MR. GUNDOO K. SAWANT
PM/10042 MR. ARUN B. SURVE
PM/9939 MR. NITIN N. TELANG
PM/9972 MRS. MASUMA M. H. UKANI
PM/10050 MR. MONIKA V. VAJANDAR
PM/10017 MR. S. C. BANDOPADHY
PM/9947 MR. RAJARAM V. GHORPADE
PM/10045 MR. ABHINATH S. MHATRE
PM/9976 MR. LAL BAHADUR NEPALI
PM/9941 MR. SUDHIR S. PAWAR
PM/10015 MR. P. T. SANTHANGOPALAN

Nagpur

PM/9993 MR. MANOHAR K. AMTE
PM/9994 MR. VIJAY M. GHOLAP
PM/9988 MR. SHARAD P. KITKARE
PM/9989 MR. RAMESH B. MOHABEY
PM/9995 MR. GIRIDHAR D. NARNAWARE
PM/9997 MR. MAROTI B. RAUT
PM/9998 MR. M. T. WAKHARE
PM/10026 MR. RAMCHANDRA N. DHONGADE

Nanded

PM/10033 MR. DEEPAK D. THOMBRE

Nashik

PM/10051 MR. AJIT ANANT ATHALYE
PM/10003 MR. PRAKASH B. BURKUL

PM/10030 MRS.SHUBHA S.GADGIL
 PM/9926 MR.PRAKASH W.JOSHI
 PM/9943 MR.SHAMKANT V.JOSHI
 PM/9961 MR.SHRIKANT P. MULAY
 PM/9924 MR.SHRIKANT VISHNU PANDIT
 PM/10020 MR.NEELKANTH D.PISOLKAR
 PM/10002 MR.MADHUKAR J. MALPURE

Pune

PM/9968 MR.PRAMOD V.AKOLKAR
 PM/9959 MR.VIJAY S.AWADE
 PM/9963 MR.PRAKASH G.BAHADARPURKAR
 PM/9969 MR.,ANAND W. BHAVE
 PM/10029 MR.SUDHIR M. GIJARE
 PM/9956 MR.VIJAYKUMAR P. INGALE
 PM/9973 MR.SHRIRAM S.JOSHI
 PM/10024 MR.ASHOK V.JOSHI
 PM/9958 MR.SHRIKANT T.KOTHALKAR
 PM/10025 MR.ANIL NARAYAN KULKARNI
 PM/9957 MR.VASANT B. NALKANDE
 PM/9928 MR.RAJEEV PRASAD
 PM/10008 MR.MADHAV K. PURANIK
 PM/9953 MR.SHIVAJI S.KACHALE

Sangli

PM/9954 MR.SUBHASH H.BHOSALE

Satara

PM/10005 MR.HANMANT N.JAGDALE
 PM/10004 MRS.ASHWINI A.MANGLEKAR
 PM/10006 MR.TANAJI B.SONAWANE
 PM/10011 MR.VIKAS H.APTE
 PM/10010 MR.VISHWANATH Y.KULKARNI
 PM/10032 MR.GOPALKRISHNA B.MAHAMUNI
 PM/10007 MR.IQBAL M.PINJARI
 PM/10009 MR.MUKAND GANESH SANE

Solapur

PM/10031 MR.RAMESH D.BANSODE
 PM/9927 MR.ANANDRAO D. PAWAR

Thane

PM/9936 MR.TRIVIKRAM P.BENDRE
 PM/9948 MR.KESHAV L.SAKPAL
 PM/10036 MR.PANDURANG R.BANSODE
 PM/9949 MR.GOSTO S. BISWAS
 PM/9937 MR.BHASKAR K.CHAWHAN
 PM/10013 MR.SESHAN HARI NURANI
 PM/10012 MR.ROHIDAS B.SHINDE
 PM/10048 MR.PRAKASH T. TAMBIRE

Wardha

PM/9996 MR.SURESH M.DUPARE
 PM/10000 MRS.PADMA S.SHITOOT
 PM/9999 MR.DIWAKAR V.THAKRE

Associate Members

Ahmednagar

APM/8714 MRS.HIRABAI B. JADHAV
 APM/8707 MRS.JANABAI D.JAPKAR

Akola

APM/8745 MRS.GEETA J.JOSHI
 APM/8744 MRS.SULBHA V.MANKAR
 APM/8743 MRS.SUCHITRA S.MULMULE.

Amravati

APM/8778 MRS.SUNANDA P.DUBEY
 APM/8717 MRS.SHEELA G.KENE

Aurangabad

APM/8687 MRS.MANDAKINI S.BHOLE
 APM/8686 MRS.SHOBHANA D.GARKHEDKAR

Bhandara

APM/8777 MRS.PREMLATA J. VAIDYA

Buldana

APM/8716 MRS.VATSALA D.DESHMUKH

Dhule

APM/8773 MRS.ALKA S.SHIMPI

Dombivali

APM/8688 MRS.VASANTI VILAS JOSHI
 APM/8704 MRS.SUBHODINI C.KESARKAR
 APM/8733 MRS.MOHINI K.KURIL
 APM/8732 MRS.UMA UDAY MOHARIR
 APM/8787 MR.SNEHAL R.GORE
 APM/8789 MRS.MEERA S.KALE
 APM/8788 MRS.SMITA P. MALVANKAR

Goa

APM/8719 MRS.SUMANA B.HAMBURKAR
 APM/8718 MRS.ROSY D'CRUZ
 APM/8740 MRS.MARIA J.R.GRACIAS

Jalgaon

APM/8774 MRS.MANGALA G.NIMBALKAR
 APM/8685 MRS.SUWARNA N.VYAVAHARE
 APM/8772 MRS.USHADEVI O.KEJARIWAL
 APM/8754 MRS.NIRMALABAI M.KOLI

Kolhapur

APM/8684 MRS.VIJAYA S. NIMBALKAR
 APM/8681 MRS.MADHUMATI P.SHINGE
 APM/8712 MRS.SHAILJA P. PATIL

Latur

APM/8727 MRS.LAXMIBAI C.KAMBLE

Mumbai

APM/8694 MRS.MEENA V.AGRAVAT
 APM/8735 MRS.KRISHNA R.AJGAONKAR
 APM/8728 MRS.PRACHI P.BHAGWAT
 APM/8730 MRS.PARVATI SUBRAMANIAN
 APM/8731 MRS.NEELAM M.BHATIA
 APM/8697 MRS.ANURADHA B.DESHPANDE
 APM/8724 MRS.KAILASBEN V.GANDHI
 APM/8767 MR. SHRIDUTTA P.GANPATY
 APM/8739 MRS.VASUNDHARA R.GAYAKE
 APM/8790 MRS.VIDYA J.GUNE
 APM/8796 MR.PANDURANG G.HEGDE
 APM/8738 MRS.JAYASHREE IYER
 APM/8689 MRS.RANJANA M.KHOPADE
 APM/8765 MRS.VIJAYA KRISHNAMURTHY

APM/8770 MRS.JAYSHREE KRISHNAMURTHY
 APM/8785 MRS.MEENAKSHI R.MADHAVI
 APM/8793 MRS.AARTI A.MADUSKAR
 APM/8699 MRS.DIPALI V.MASTAKAR
 APM/8734 MRS.ALKA P.MASTAKAR
 APM/8769 MR.ANGSHUMAN MOJUMDAR
 APM/8737 MRS.ULKA B.MONDKAR
 APM/8795 MRS.RASHMI M.NAIK
 APM/8791 MRS.RASHMI R.NALAWADE
 APM/8725 MRS.SHUSHILA N.PARDIWALA
 APM/8784 MRS.ANURADHA P.PRABHU
 APM/8798 MR.VIJAYKANT S.PUROHIT
 APM/8736 MRS.MEENA D. RANGNEKAR
 APM/8692 MRS.SWATI S.SAWANT
 APM/8703 MRS.SUHASINI G.SAWANT
 APM/8792 MRS.ASHLESHAA. SURVE
 APM/8693 MRS.NAMITAN.TELANG
 APM/8799 MR.VENKATRAO S.VAJANDAR
 APM/8722 MRS.RAZIA SULTANA M.H.N.UKANI
 APM/8695 MRS.SNEHAPRABHA V.NIRHALKAR
 APM/8768 MRS.NILAJANI BANDOPADHY
 APM/8700 MRS.VIJAYSHREE R.GHORPADE
 APM/8794 MRS.JYOTI A.MHATRE
 APM/8729 MRS.NAINA CHHETRI
 APM/8696 MRS.POONAM S.PAWAR
 APM/8766 MRS.VIJAYA SANTHANGOPALAN

Nagpur

APM/8746 MRS.MRINAL M.AMTE
 APM/8747 MRS.VRUNDA V.GHOLAP
 APM/8741 MRS.USHA S.KITKARE
 APM/8742 MRS.ANITA R.MOHABEY
 APM/8748 MRS.SUSHAMA G.NARNAWARE
 APM/8750 MRS.SUREKHA RAUT
 APM/8751 MRS.ANURADHA M.WAKHARE
 APM/8776 MRS.RAJANI R. DHONGADE

Nanded

APM/8783 MRS.JYOSTANA D. THOMBRE

Nashik

APM/8800 MRS.ARATI A. ATHALYE
 APM/8756 MRS.MANGALA P.BURKUL
 APM/8780 MR.SHASHIKANT R.GADGIL
 APM/8682 MRS.MANDA P.JOSHI
 APM/8698 MRS.MRINALINI S.JOSHI
 APM/8713 MRS.SHOBHA S.MULAY
 APM/8680 MRS.SWAPNILA S.PANDIT
 APM/8771 MRS.UMA N.PISOLKAR
 APM/8755 MRS.SUREKHA M. MALPURE

Pune

APM/8720 MRS.ALKA P.AKOLKAR
 APM/8711 MRS.SHEELA V. AWADE
 APM/8715 MRS.SUCHETAP.BAHADARPURKAR
 APM/8723 MRS.VINAYAA.BHAVE
 APM/8779 MRS.SHUBHADA S. GIJARE
 APM/8708 MRS.SARITA V.INGALE

APM/8726 MRS.SUNITA S.JOSHI
 APM/8710 MRS.JYOTSNA S. KOTHALKAR
 APM/8775 MRS.ASHWINI A.KUKLKARNI
 APM/8709 MRS.CHANDA V.NALKANDE
 APM/8761 MRS.KALPANA M. PURANIK
 APM/8705 MRS.SUMAN S.KACHALE

Sangli

APM/8706 MRS.SUREKHA S.BHOSALE

Satara

APM/8758 MRS.YASHSHRI H.JAGDALE
 APM/8757 MR.ASHOK V.MANGLEKAR
 APM/8759 MRS.HIRABAI T.SONAWANE
 APM/8764 MRS.VANITA V.APTE
 APM/8763 MRS.ALKA V.KULKARNI
 APM/8782 MRS.RANJANA G.MAHAMUNI
 APM/8760 MRS.NASIMA I.PINJARI
 APM/8762 MRS.MANISHA M.SANE

Solapur

APM/8781 MRS.SUMAN R.BANSODE
 APM/8683 MRS.ANJALI A. PAWAR

Thane

APM/8690 MRS.RATNAMALAT.BENDRE
 APM/8701 MRS.VANDANA K.SAKPAL
 APM/8786 MRS.VANITA P.BANSODE
 APM/8702 MRS.MADHABI G.BISWAS
 APM/8691 MRS.USHA B.CHAWHAN
 APM/8797 MRS.LAXMI P.TAMBIRE

Wardha

APM/8749 MRS.MANDA S.DUPARE
 APM/8753 MR.SUBHASH R.SHITOOT
 APM/8752 MRS.PRAMILA D.THAKRE

Family Pensioner Members**Buldana**

FPBM/1037 SMT.SHAKUKNTALA S. SHINDE
 FPBM/1033 SMT.SUNITA S.KSHIRSAGAR
 FPBM/1038 SMT.ASHA B.SAPKAL

Mumbai

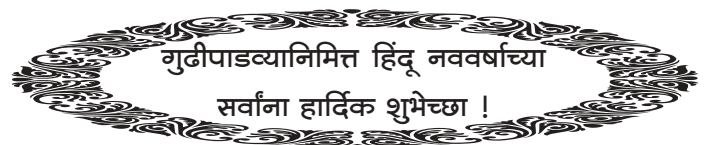
FPPM/1030 SMT.LALITA V.RANGNEKAR
 FPLM/1036 SMT.SUNETRA C.SENJIT

Nagpur

FPBM/1034 SMT.REKHAA.RAUT

Thane

FPPM/1031 SMT.BHARATI B.ANJARLEKAR
 FPPM/1027 SMT.RASHMI RAVINDRA BHOSLE
 FPPM/1029 SMT.RAJANI R. GAIKWAD
 FPPM/1025 SMT.VIMAL M.MONE
 FPPM/1028 SMT.JAYSHREE GANESH MONE
 FPLM/1035 SMT.VRUNDA S.NAWATHE
 FPPM/1026 SMT.ANITAANIL PATADE
 FPPM/1032 SMT.MANISHAR.RANE

‘चिंता’मुक्त ‘चिंतामणाराव’

निवृत्तीनंतर काय ? हा प्रश्न बऱ्याच सभासदांपुढे पडतो. बऱ्याच लोकांची इच्छा असते की आपण ज्या समाजात राहतो, जगतो, वावरतो, त्या समाजासाठी आपल्यापरीने काहीतरी करावे, वेळ सत्कारणी लावावा. पण नेमके काय करावे हेच सुचत नाही.

निवृत्त होण्यापूर्वीच समाजासाठी काहीतरी करण्याचे श्री.चिंतामण विठ्ठल असनीकर यांना सुचले. सन १९८८ मध्ये श्री. असनीकर हे सहकुटुंब दक्षिण-भारत यात्रेसाठी गेले होते. तेव्हा अनेक स्थळांना भेटी देत असताना ते कन्याकुमारी येथे ‘विवेकानंद शिला स्मारक’ बघण्यासाठी गेले. तेथे असलेल्या विवेकानंद केंद्रालाही त्यांनी भेट दिली. आपल्यापैकी बऱ्याच जणांनी ही दोन्ही स्थळे बघितली असतील. काहींनी केंद्रात मुक्कामही केला असेल. केंद्राची माहिती घेत असताना तेथे सुरु असलेल्या विविध उपक्रमांमुळे असनीकर कुटुंब अत्यंत प्रभावित झाले. त्यांच्या चिरंजीवाने व कन्येने तेथल्या तेथे निर्णय घेऊन केंद्राचे कार्यकर्ते म्हणून पुण्यास काम करायला सुरुवात केली. त्यामुळे घरात विवेकानंदांच्या विचारांचे वारे वाहू लागले.

श्री.असनीकर यांनी जरी २००९ मध्ये स्वेच्छानिवृत्ती घेतली असली तरी विवेकानंद केंद्राचे काम पुण्यात त्यांनी १९९९ पासून सुरु केले होते.

विविध स्तरावर कार्यकर्ते तयार करण्यासाठी कन्याकुमारी येथे सतत शिबीरे भरत असतात. त्या सर्व प्रकारांच्या शिबिरांचा त्यांनी लाभ घेतला. कन्याकुमारी येथे जाण्या-येण्याचा खर्च स्वतःच सोसायचा असतो. तेव्हापासून आजतागायत ते पुणे विभागाचे विवेकानंद केंद्राचे काम निष्ठेने व सेवाभावी वृत्तीने विनावेतन करीत आहेत.

कार्यकर्ते म्हणून काम करीत असताना तीन स्तरावर पायरी-पायरीने कामे करावी लागतात. प्रथम ‘जीवनव्रती’ म्हणून महिन्यातून काही दिवस ३ ते ४ तास केंद्रासाठी खर्च करायचे. नंतर ‘सेवाव्रती’ म्हणून सलग तीन महिने, सहा महिने वा पूर्ण वर्ष. देशातील निरनिराळ्या केंद्रात जाऊन, तेथे राहून सेवा द्यावी लागते. तिसरी पायरी म्हणजे ‘वानप्रस्थी’. यात संपूर्ण जीवनच केंद्रासाठी समर्पित करणे वा वाहून घेणे अपेक्षित असते.

श्री. असनीकर हे सध्या ‘वानप्रस्थी’ म्हणून पुणे विभागाचे काम पाहात आहेत. त्यांच्याकडे पुणे व सातारा हे दोन जिल्हे

येतात. त्यानिमित्ताने ते सतत या दोन जिल्ह्यात दौऱ्यावर असतात. दौरा नसेल तेव्हा पूर्ण वेळ ते पुणे कार्यालय सांभाळतात. ते पुणे केंद्रप्रमुख व संचालक आहेत.

विवेकानंदांच्या विचारांचा प्रचार व प्रसार करणे, कार्यकर्ते तयार करून त्यांना कन्याकुमारी येथे विविध शिबिरांना रवाना करणे, विवेकानंद विचारांची पुस्तके, नियतकालिके प्रसिद्ध करणे, विक्री करणे, पुणे विभागात कार्यकर्त्यांची विविध छोटी छोटी शिबीरे स्वतंत्रपणे भरविणे, केंद्रासाठी निधी संकलित करणे अशा प्रकारचे विविध उपक्रम केंद्रातर्फे राबविले जातात.

विवेकानंद केंद्राचे मुख्य कार्यालय कन्याकुमारी येथे असून भारतामध्ये २२ राज्यात २५३ शाखांमधून काम चालू आहे. विशेषतः उत्तर-पूर्वेकडील आदिवासी क्षेत्रात हे काम वेगाने सुरु आहे. तेथे शाळा, कॉलेजेस, दवाखाने, मुलामुलीसाठी निवासस्थाने व इतर समाजोपयोगी कामे चालू आहेत. महाराष्ट्रातही विवेकानंद केंद्राच्या एकूण २८ शाखा ही कामे करीत आहेत, त्यासाठी अजूनही निःस्वार्थी कार्यकर्त्यांची आवश्यकता आहे. झपाटल्याप्रमाणे सेवाव्रती म्हणून कामे करणारी माणसे हवी आहेत.

‘वानप्रस्थी’ म्हणून काम करताना निवृत्तीनंतर काय करावे ? ही समस्या किंवा ‘चिंता’- चिंतामणाराव असनीकरांनी अशा पद्धतीने सोडविली आहे. जर आपल्या सभासदांना विवेकानंद केंद्राच्या कामाविषयी अधिक माहिती हवी असेल तर त्यांनी जरूर अशा केंद्रांशी संपर्क साधावा व आपला वेळ व बुद्धिमत्ता ह्या सत्कार्यासाठी खर्च करावी.

त्यांच्या पुणे येथील कार्यालयाचा पत्ता -

* विवेकानंद केंद्र, सदाशिव पेठ, पूना हॉस्पिटल समोर, पुणे ३० - असा असून संपर्कासाठी फोन नं. २४३३५५५३ हा आहे.

- वसंत धुपकर

हळूच नकळत येऊ नको

येता जाता साखरेचा बकाणा भरून गोठ्या पळून जात असे. एकदा असाच बकाणा भरून पळून जाताना आईनं पकडलं.

“गोठ्या, साखरी साखर खाऊन पळून जातोस ? आता जर का मला पुन्हा दिसलास तसा तर याद राख..”

“ठीक आहे. नाही मी तुला असं करताना दिसणार. पण तू अशी हळूच मला नकळत येत जाऊ नकोस..”

- मधु रानडे, नाशिक

सांगावेसे वाटते म्हणून....

‘मी का लिहितो’ असे कुणी विचारण्याइतका मी अजिबात मोठा नाही याची मला जाणीव आहे. केवळ छंद म्हणून हातात असलेल्या पेनानुसार पांढऱ्यावर काळे करण्याला लिखाण किंवा लेखन म्हणणे म्हणजे पु.लं.च्या शब्दात सशाने स्वतःच्या टाळूला गंडस्थळ म्हणण्यासारखे आहे. अर्थात असे सांगण्यात माझा विनय वगैरे काही नसून ज्या थोर कविलेखकांच्या साहित्यावर आम्ही लहानाचे मोठे झालो त्याच्या वाचनातून आलेले शहाणपण आहे.

एक साधी गोष्ट. आपण एकमेकांना पत्र का लिहितो किंवा लिहायचो ? गरजेपोटी किंवा कामासाठी लिहिलेले ‘पत्र’ हा ‘व्यवहार’ मानला तरी, अगदी अनौपचारिक नातेसंबंधातही पत्र लिहायची आवश्यकता का वाटायची ? आपण प्रत्यक्ष भेटून किंवा फारतर फोनवर मनातले विचार व्यक्त करू शकतो; तर मग पत्र लिहिण्याची गरज काय ?

अगदी साधा विचार केला तरी असं वाटतं की अनौपचारिकतेमध्येही अशी एक औपचारिक पातळी असावी की जी मनातल्या भावना फक्त कागदावरच्या शब्दामधूनच व्यक्त करू शकत असावी. कारण समोरासमोर बोलताना जशी वाणी अडखळते तशी कागदावर चालताना लेखणी अडखळत नाही. परत बोलताना ती व्यक्ती, मग ती आई-वडील, बहीण-भाऊ, बायको-प्रेयसी, मित्र-मैत्रीण कोणीही असो- प्रत्यक्ष समोर असल्याने आपल्या विचारांना व शब्दांना नकळत औपचारिकतेचे कुंपण पडते. पण लिहिताना मात्र ती व्यक्ती मनात असली तरी समोर हजर नसल्याने विचारांना बंधन नसते. बोलताना समोरच्या व्यक्तीची प्रतिक्रिया बोलण्यातून किंवा चेहऱ्यावरून लगेच कळते. पण लिहिताना मात्र वाचणाऱ्याला काय वाटेल याची लगेच काळजी नसते. म्हणूनच बोलताना असते तशी धास्ती लिहिताना नसल्याने मनातले विचार जास्त मोकळेपणाने व्यक्त होतात.

जे पत्रलेखनाच्या बाबतीत तेच इतर लेखनाच्या बाबतीत. काहीही लिहिताना जणू काही आपण आपल्याशी बोलावे तसे मनातले विचार आपण कागदावर अधिक सहजतेने उतरवू शकतो. ‘शब्द हे दुधारी शस्त्र आहे’ हे तत्त्व ज्या प्रमाणात बोललेल्या शब्दांना लागू पडते त्या प्रमाणात लिहिलेल्या शब्दांना नाही. आपलेच शब्द आपल्यावर उलटण्याची भीती जितकी बोलताना असते तितकी लिहिताना नसते. अर्थात याचा अर्थ तुम्ही वाटेल ते लिहून मोकळे होऊ शकता असे नव्हे; पण बोललेले शब्द जसे धनुष्यातल्या बाणासारखे किंवा बंदुकीतल्या गोळीप्रमाणे समोरच्यावर लगेच परिणाम करतात आणि परतही घेता येत नाहीत तसे लिहिण्याच्या बाबतीत होत

नाही. कारण आपण लिहितो ते आपण आपले समाधान होईपर्यंत पाहिजे तितक्या वेळा बदलू शकतो आणि मुख्य म्हणजे आपले लिखाण समोरच्यापर्यंत पोहोचू देणे किंवा न देणे आपल्या हातात असते.

अगदी व्यक्तिगतरीत्या बोलायचे किंवा लेखाच्या विषयानुसार लिहायचे तर असे म्हणता येईल की कॉमर्स आणि लॉसारख्या विषयात शिक्षण आणि त्यात भरीस भर म्हणून ‘आकडे आणि मोड’ मध्ये केलेली बँकेमधली चाळीसएक वर्षाची नोकरी. अशा परिस्थितीत माझ्यासारख्याला कधी लिखाणासाठी हातात पेन घ्यायला लागेल अशी शक्यता कुणी वर्तवली असली तर त्याची रवानगी ठाण्याच्या तीन हात नाक्याजवळच करायला नसती का लागली ?

पण खरं सांगू का ? माझा पहिल्यापासून, अगदी शाळा कॉलेजच्या दिवसांपासून विशेषतः मराठी व इंग्लिश या भाषांकडेच कल जास्त होता. त्यामुळे बँकेतसुद्धा मला लिहिण्याच्या कामाचा कधी कंटाळा आला नाही. पण तथाकथित लेखनाचा श्रीगणेश झाला तो कॉलेजातच. त्याचं असं झालं की मी पोद्दार कॉलेजात असताना माझा कॉलेजच्या मासिकातला पहिलावहिला लेख छापून आला तोही दुसऱ्याच्या नावावर. म्हणजे कॉलेजमधून गेलेल्या श्रमदान शिबिराच्या ट्रीपला गेला होता माझा मित्र. पण त्याचे अनुभव शब्दबद्ध केले मी ! म्हणजे ट्रीपला गेल्याने नाव त्याचे आणि न जाता लिखाण माझे !

पोद्दारमध्येच असताना आम्हाला इंटरकॉमर्सला मराठी शिकवायला होत्या सुप्रसिद्ध कवयित्री शांताबाई शेळके आणि लगतच्या रूईयामध्ये डॉ.सरोजिनी वैद्य. जणू ज्येष्ठा आणि कनिष्ठा गौरीच ! पण सांगायचा मुद्दा हा की कुठल्यातरी परीक्षेच्या माझ्या मराठीच्या एका निबंधावर शेळके मॅडमनी मारलेला ‘उत्कृष्ट’ असा शेरा अजूनही माझ्या डोळ्यासमोर आहे. अगदी नोकरीला लागल्यानंतरही कित्येक वर्षे तो पेपर मी वहीतल्या मोरपीसासारखा ‘मर्म बंधातली ठेव’ म्हणून जपून ठेवला होता. शांताबाईसारख्या दिग्गज कवयित्रीने दिलेल्या त्या शाबासकीनेच मला वाटतं आयुष्याच्या उमेदीच्या वर्षात ‘कॉमर्स व लॉ’ सारख्या रुक्ष शाखेत राहूनही आपण लेखनासारख्या क्षेत्रात काहीतरी ‘अव्यापारेषु व्यापार’ करणार अशी भीती माझ्या मनात निर्माण झाली आणि नंतर निवृत्ती झाल्यावर ती अंशतः खरीही ठरली.

कशी ते माहित आहे ? बँकेतून यथावकाश निवृत्त झाल्यावर वर्षभरातच पार्ल्यातल्या एका संस्थेने कवितेच्या रसग्रहणाची स्पर्धा जाहीर केली होती. अगदी सहज म्हणून मी ग.दिं. च्या ‘घननीळा लडिवाळा’ या सुप्रसिद्ध चित्रपटगीताचे

रसग्रहण माझ्या कुवतीप्रमाणे शेवटच्या क्षणी स्पर्धेच्या आयोजकांच्या घरी ऐन गणपतीमध्ये नेऊन दिले आणि अहो आश्चर्यम् ! गणेशात्सवात 'गजानन' पावला की काय कोण जाणे ! ध्यानी मनी नसताना मला स्पर्धेत रसग्रहणाचे पहिले बक्षीस मिळाले. बक्षीस समारंभाचे अध्यक्ष पं.हृदयनाथ मंगेशकर आणि निवेदनाला सुसंवादिनी मंगलाताई खाडिलकर. दुधात साखर की श्रीखंडात केशर ?

मग काय विचारता ? व.पुं.च्या त्या कुठल्याश्या 'फॅटसी' कथेमधल्या ठाण्यातल्या तळ्यासमोर रहाणाऱ्या आणि नवी कोरी फियाट घेऊन व मुद्दाम पाण्यात ढकलल्याने फुगून वर आल्यावर टेम्पो म्हणून विकणाऱ्या त्या डॉक्टरसारखी माझी अवस्था न होती तर नवल, आली पेपरमध्ये कुठली स्पर्धा की टाका लिहून. पण याला खरी साथ मिळाली ती दादरच्या एका आणि आमच्या स्टेट बँकेच्या पुण्याहून प्रसिद्ध होणाऱ्या 'संवाद' मासिकाची. दोन्ही संस्थांतर्फे गेली दोन वर्षे निबंध स्पर्धा जाहीर होत आहेत व दोन्ही वर्षे मला, योगायोग म्हणा हवं तर बक्षीसही मिळत आहे. तसेच पार्ल्यातल्या एका तरुणांनी चालवलेल्या त्रैमासिकातर्फे घेण्यात आलेल्या निबंध स्पर्धेतही याच वर्षी कवी कुसुमाग्रजांच्या जन्मदिवशी जो मराठी भाषादिवस म्हणून साजरा केला जातो. बक्षीस मिळाले तेही 'मराठीतच का बोलायचं ?' या विषयासाठी. हा एक विलक्षण योगायोग !

अर्थात पारितोषिक मिळाले किंवा नाही अथवा कितवे मिळाले यापेक्षाही आपणही लिहू शकतो असा निर्माण झालेला आत्मविश्वास आणि त्याहीपेक्षा महत्त्वाचे म्हणजे कौतुकाची थाप किंवा टाळी आपल्याही वाट्याला येऊ शकते हा शब्दांच्या पलिकडचा आनंद आहे. विशेषतः निवृत्तीनंतरच्या आयुष्यात 'उध्वस्त मांडवाच्या दारी वसंत आला आणि आपल्याला कृतकृत्य झाल्यासारखे वाटणारे चार क्षण देऊन गेला' - आणखी काय हवे ?

त्यामुळे आता गेली चार-पाच वर्षे जवळ जवळ 'दिसामाजी काहीतरी ते लिहावे' अशी सवय लागल्यासारखी झाली आहे. इतक्या छोट्या कालावधीतही स्पर्धेच्या निमित्ताने किंवा नुसतेही वेगवेगळ्या विषयांवर लिहायला मिळते आहे ही आणखी एक समाधानाची गोष्ट आहे. कुठल्याही स्पर्धेचा विषय कळला की मनात विचारचक्र चालू होते. शब्द आणि वाक्ये आधी मनात जुळतात आणि मग अेकामागोमाग मुद्दे जसजसे कागदावर उतरू लागतात तसतसे मन व डोके दोन्ही शांत होत जातात. एक एक विषय हाताळण्यात आणि कच्चा मसुदा पक्का करण्यात आठ-दहा दिवस कसे जातात ते लक्षातही येत नाही. लेखनात मन गुंतल्याने वेळ कसा

घालवायचा असा प्रश्न पडत नाही. या सगळ्यामध्ये मनाला एक आगळावेगळा विरंगुळा व समाधान मिळते. विशेषतः स्पर्धेतल्या लेखनाला असलेल्या शब्दमर्यादेमुळे उगीचच भरकटत जात लिहिण्यापेक्षा विषयाची मांडणी आटोपशीर व मुद्देसुद होते व त्याचीही सवय होते हाही महत्त्वाचा फायदा.

शेवटी 'जे जे आपणासी ठावे ते ते दुसऱ्यास सांगावे' यातल्या दुसऱ्याला शहाणे करून सोडण्यापेक्षासुद्धा आपल्या मनातले दुसऱ्याला सांगावेसे वाटणे ही एक नैसर्गिक ऊर्मी आहे. आपल्या आनंदात किंवा अनुभवात दुसऱ्याला सामील करून घेणे हा मनुष्य स्वभाव आहे. आपण एखादी गोष्ट दुसऱ्याला सांगून त्याच्या चेहऱ्यावरचे भाव पहाणे यातही फार मोठा आनंद आहे. पौर्णिमेचे चांदणे सगळेच पहातात पण तरीही 'आज चांदणं काय छान पडलंय नाही ?' असं प्रत्येकजण दुसऱ्याला सांगत असतो. अगदी ज्ञानेश्वर माऊलीनेसुद्धा गीता मराठीत आणताना 'ये हृदयीचे ते हृदयी घातले' असे सहजोद्गार काढले आहेत.

आपुलकीच्या डोळ्यांमध्ये फक्त कौतुक साठवलेलं असतं. म्हणून तर फोनवर, पत्राने, प्रत्यक्ष भेटून किंवा अगदी रस्त्यात थांबवून मित्र, आम्रस्वकीय किंवा 'गणगोत' जेव्हा प्रतिक्रिया देतात तेव्हा 'याचसाठी केला होता अट्टाहास' असं काहीसं वाटायला लागतं. माझीही साहित्यिक (?) भातुकली जेव्हा पार्ल्यातल्या एका कलावंत मित्राला दाखवली तेव्हा तो म्हणाला, "तुम्हाला भरपूर लिहायला पाहिजे !" भरून पावणं यापेक्षा वेगळं काय असतं ?

- मुकुंद गोविंद सराफ,
विलेपार्ले (पूर्व) मुंबई ४०००५७
भ्रमणध्वनी - ९९६७२७५३७५

अभिनंदनीय

आपले कोल्हापूर येथील सभासद श्री.सुरेश विनायक दिवाण यांचा मुलगा श्री.गौतम याची 'दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) व न्याय दंडाधिकारी प्रथम वर्ग' म्हणून महाराष्ट्र पब्लिक सर्व्हिस कमिशन, मुंबई द्वारा घेतलेल्या परीक्षा - २००८' मध्ये निवड झाली आहे. श्री.गौतम हे एम्.कॉम्., एल्.एल्.बी. (Special,) जी.डी.सी. व ए.(GDC & A) डी.आय.टी. असून त्यांनी कोल्हापूर कोर्टामध्ये चार वर्षे वकीली केली आहे.

श्री.गौतमच्या निवडीबद्दल 'असोसिएशन' तर्फे अभिनंदन व पुढील यशस्वी वाटचालीसाठी हार्दिक शुभेच्छा!

- सेक्रेटरी

असाही ऋणानुबंध.....

“ऋणानुबंधाच्या जिथून पडल्या गाठी ।
भेटीत तुष्टता मोठी ॥”

जेव्हा जेव्हा मी रेडिओवर कुमार गंधर्वाच्या आवाजात या पंक्ती ऐकतो तेव्हा मन शांतपणे विचार करू लागते आणि त्यातील अर्थ शोधू लागते. लहानपणी हे जरा अवघड वाटे पण पुढे पुढे विचारक्षमता वाढत असल्याने त्याचा अर्थ कळत जातो.

आई, वडील, भाऊ, बहीण व इतर नातलग हेच आपले सर्वस्व आहेत असे वाटते याचे कारण त्यांचे आपले रक्ताचे नाते असते. सहवास अधिक लाभतो, भावनांनी जवळीक वाढते ही गोष्ट नाकारता येत नाही.

जीवनात काही लोक भेटतात व न मागता काही गोष्टी देऊन जातात आणि नकळत त्यांचा नि आपला ऋणानुबंध जडतो. तो कायमचा आपल्या स्मरणात रहातो. पूर्वीच्या काळची ११ वी मी पास झालो व गावामध्ये कॉलेज नसल्याने मला कोल्हापूरला जावे लागले. कारण त्या ठिकाणी माझे वडीलबंधू नोकरी करित असत. एक वर्षभर त्यांचा आधार व मदत मिळाली. त्यानंतर त्यांची बदली झाली व मी इतरांसमवेत राहू लागलो. घरची परिस्थिती बेताचीच. त्यामुळे आर्थिक प्रश्न भेडसावू लागले व इतके वाढले की खानावळीचे पैसे कसे द्यायचे हा प्रश्न पडला.

‘ये अंतरीचे ते अंतरी’ कळले आणि प्रश्न सुटला. कसा ते पहा. कोल्हापूरला लक्ष्मीपुरीत एक खानावळ होती. त्याचे मालक श्री. मुरवणे हे देवासारखे धावले आणि त्यांनी मला एके दिवशी जवळ बोलावून सांगितले, “तुम्ही रोज सकाळ संध्याकाळ जेवून जायचे. तुम्ही पैसे द्यायचे नाहीत. मला सर्व कळले आहे. तुम्हाला ज्यावेळी पैसे पाहिजे असतील त्यावेळी निःसंकोचपणे मला सांगा.” असे म्हणून त्यांनी १०० रूपयाची नोट माझ्या हाती ठेवली व म्हणाले, “खर्चासाठी असू देत.” त्यांनी मला जवळ घेऊन आधार दिला. पाठीवरून हात फिरवला. क्षणभर काय करावे हे मला समजेना. माझ्या डोळ्यातून अश्रू वाहू लागले आणि मी त्या सत्पुरुषाचे पाय धरले. त्यांनी मला उठवले. माझे डोळे पुसले आणि पहातो तो ते श्री. मुरवणे होते.

त्यांचे डोळेदेखील पाणावले आणि त्यांनी पुन्हा जवळ घेत मला सांगितले की दिवाळीच्या सुट्टीत घरी जाताना सांगून जा तसेच पुढील महिन्यात परिक्षेचा फॉर्म भरावयाचा असेल त्यावेळी फॉर्म फी माझ्याकडून घेऊन जा दिवाळीच्या सुट्टीत घरी जाताना त्यांनी दोन पॅट व शर्टसाठी कापड, भाड्यासाठी

पैसे व घरच्यांना मिठाई दिली. अशाच प्रकारचा देणगीचा कार्यक्रम चार वर्षे चालला होता.

काय हा अनोखा संबंध ! श्री.मुरवणे नावांचे अवधूत मला कोल्हापूरी भेटले आणि माझे जीवन सार्थकी लागले. म्हणूनच असे वाटते की ‘ये अंतरीचे ते अंतरी कळले’ आणि ऋणानुबंध जुळले. अशी व्यक्ती माझ्या दृष्टीने साक्षात ईश्वराचा अवतारच होय. त्याच्या ठिकाणी देवच दिसल्यामुळे त्यांची आठवण होताच दिव्यत्वाची जेथे प्रचीती । तेथे कर माझे जुळती ॥ अशीच माझी अवस्था होते.

- सी.के.कुलकर्णी, मिरज,

भ्रमणध्वनी - ९४२९२२४६५७

मध्यमवर्गीयांसाठी डिलक्स, इकॉनॉमी सहली

राजगुरू टुर्स

जिल्हा जपणारी माणूस

	Cost Saver	DLX
सिमला-मनाली	10,975/-	13,475/-
नैनीताल-कॉर्बेट	10,975/-	12,475/-
नैनीताल-हरिद्वार-मसुरी	—	15,475/-
काश्मिर-वैष्णोदेवी	13,775/-	16,475/-
हैद्राबाद-रामोजी	5,975/-	6,975/-
चारधाम (4 Sharing)	—	15,875/-
दार्जिलींग-सिक्कीम	13,975/-	16,475/-
भूतान-पारो-थिंपू	—	13,975/-
लह - लडाख	—	15,375/-

सोबत “आपलं माणूस”

वैयक्तीक बजेट पॅकेजेस/हॉटेल बुकिंग/हनीमून टुर्स

स्टेट बँक स्टाफ व पेंशनर्सना रू.५००/-प्रत्येकी सवलत

संपर्क : राजन पाडलोसकर - 9322231216
सुंबई : 022 - 2431 8082 / 2438 1026
पुणे : 9822949289
www.rajgurutours.com

स्वार्थी राजकारण

वडापाव, कांदेपोहे यांचे अजीर्ण झाले

स्वार्थी राजकारण आता उतू गेले ।

राजकारण काय देशापेक्षा मोठं आहे ?

जनतेच्या सुरक्षेचं भान राजकारण्यांना कुठे आहे ?

- पी.बी.भेंडे, पुसद

मनोव्यथा

नारायण पळाला, नारायण पळाला, एकच झाला गलका ।
 बोहल्यावरच्या मुलीला, अचानक लागला धक्का ॥१॥
 नवऱ्या मुलाला शोधायला, लोकांचा गेला घोळका ।
 नवऱ्या मुलीच्या वरमालेला, झटकन बसला हिसका ॥२॥
 काय झाले कळायला, गेल्या दोन घटका ।
 अशु लागले ओघळायला, मनाला लागला चटका ॥३॥
 शिशिर मध्येच घुसला, वसंताचा झाला पचका ।
 एक विष उतरवायला, दुसऱ्या विषाचा घुटका ॥४॥
 पळून गेलेला झाला, रामाचा दास ।
 पळून न जाणान्याला, संसाराचा वनवास ॥५॥
 मनानेच शिकवायचे मनाला, तासन्तास नि घटका ।
 अंगी बाणव वैराग्याला, नैराश्याला दे फटका ॥६॥
 मन आवरा, सोडा रागाला, मोह तुम्ही जिंका ।
 सांगणे सोपे दुसऱ्याला, स्वतःची त्यातून सुटका ॥७॥

- सौ.वर्षा शरद जोशी,
 डोंबिवली (पू.)

तारुण्य

आयुष्य कसे मी वेगळेच जगलो
 कधी स्वतःसाठी, तर कधी दुसऱ्यांसाठी जगलो ।
 निर्भेळ आनंद त्यात मला सदैव मिळाला
 एका आगळ्यावेगळ्या अनुभूतीत मी नेहमी रंगूनच गेलो ।
 आता मात्र ऐकायचे युग सुरू झाले आहे
 अधिकाराचे सुख कसे संपूनच गेले आहे ।
 हे निवृत्तीनंतर हळूहळू मला कळले
 खुर्ची गेलेल्या नेत्याचे स्थान मला आता मिळाले आहे ।
 निवृत्तीनंतरची स्वप्ने कशी हवेतच विरून गेली
 अपेक्षिली होती ती कल्पनेत पण प्रत्यक्षात नाही उतरली ।
 दोघेच असल्याने रंगीत स्वप्नांची दुनिया खुणवायची मला
 पण तिला मात्र ती बाब सदैव गौणच वाटली ।
 रंगलो नातवंडात मी, मग जाणवला वेगळेपणा
 तिथे असायचा नेहमीच खूपसा आपलेपणा ।
 नाते आजोबा नातवांचे मी मनात खूप जपले
 निर्भेळ, निर्व्याज प्रेमांत त्यांच्या नव्हता मुळीच बेगडेपणा ।

- रमेश त्रिं. इंगोलीकर, अमरावती

मान्यवर कलाकारांचे
 कोतुक व सहभाग
 लागलेला उपक्रम

आरोग्य संस्कार परिवार

वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशनच्या आरोग्याच्या व्याख्येला
 न्याय देणारी आरोग्य चळवळ

आरोग्याचा मंत्र नवा
 जीवनशैलीत बदल हवा

सभासदांसाठी उपलब्ध सुविधा :-

- कुटुंबाचे संपूर्ण स्वास्थ्य जपण्यासाठी उपयुक्त कार्यक्रम
- २ व्यक्तींसाठी सभासदत्व ● वर्षांत ६ दर्जेदार मनोरंजनात्मक कार्यक्रम व ६ आरोग्यविषयक व्याख्याने
- वर्षातून इ.सी.जी., ब्लडप्रेसर, ट्रेडमिल टेस्ट, रॅन्डम ब्लड शुगर व वैद्यकीय सल्ला ३ वेळा मोफत
- आरोग्य संस्कार हे मासिक विनामूल्य
- माधवबाग हॉस्पिटल व क्लिनिक येथे औषधांवर १०% सूट

वार्षिक सभासदत्व : रु. ६००/- (दोघांसाठी)

आपल्या गावात उपक्रम सुरू करण्यासाठी/सभासदत्वासाठी संपर्क : महेश खरे
 ९३२०३०४०५९, सौ. नगरकर - ९२२१७२४५७१ & डोंबिवली : श्री. माधव आचार्य
 (९९६९१३४१८९) & पारने : श्री. अशोक हड्डीकर (९८६९६६०८४२) श्री. अनिल हड्डीकर
 (९८१९४२१८५८) & पुणे : डॉ. सुभाष देसाई (९८८१७९८७०), सौ. मीनाताई पुरंदर
 (९२७०३४२१५८), बडोदापंत फडके (९८८१०९३५२०), अनिल तेंदेदेसाई (०२०-
 २४४६५४४८) & कोल्हापूर : माधुरी साठू (९८२३७८२३७२)

हृदयरोगावर विनाशस्त्रक्रिया आयुर्वेदिक उपचार

SANÉ CARE माधवबाग

✽ आयुर्वेदिक पंचकर्म केंद्र ✽

ब्लॉकजेस, हृदयातील झडपांचे
 आजार, मुळव्याध, संधीवान,
 मधुमेह, हृदयातील छिद्र, स्त्रीरोग
 चिकित्सा, दम लागणे, छातीत
 दुखणे अशा सर्व आजारांवर
 पंचकर्म उपचार

माधवबागच्या चिकित्सेचे फायदे

- ▶ हृदयाच्या सर्व मांसपेशींना रक्तपुरवठा पूर्ववत चालू करा
- ▶ हृदयाच्या मांसपेशींना बळकट करा
- ▶ हृदयाची व्यायाम कार्यक्षमता वाढवा

"मी गणेश सावंत" वय वर्षे ४०, अचानक
 एके दिवशी माझ्या छातीत दुखून मला
 हार्ट अटॅक आला. माझ्या अँजिओप्लाफीत
 दोन रक्तवाहीन्यांमध्ये ८५% पर्वत

ब्लॉकजेस सापडले. मला छातीत
 टोचल्यासारखं दुखायचं आणि
 छातीत गम भरून घ्यायचं. तीन
 वर्षांआगोदर माझी वायपास सर्जरी
 झाली होती. मला परत वायपास
 सर्जरी करावची नव्हती. त्याचवेळी
 माझ्या एका मित्राने मला वेंच साने
 वांच्या 'माधवबाग' या आयुर्वेदिक
 पंचकर्म केंद्रातील टिटमेंट बाबत
 सुचविले. त्यानंतर मी माधवबाग
 आयुर्वेदिक पंचकर्म केंद्रात गेलो.
 वेंच साने वांच्या अद्वितीय अशा
 'संपूर्ण हृदय शुद्धिकरण चिकित्सा'
 या उपचाराच्या व्हा सीटींगच्या
 उपचारातच मला बरे वाटू लागले
 आणि महिन्याच्या वेळरेखीनंतर मी
 पुर्णपणे बरा झालो. आता मी तीन
 महिन्यांनंतर सुद्धा छातीत न दुखता
 तसेच छातीत भरून न येता चांधा
 मजता आरामात चहू शकतो.

गणेश सावंत

महाराष्ट्रभरात पसरलेल्या ४०हून अधिक क्लिनिकसाठी संपर्क : ०२२-२७३१५४१०

हे कुपन घेऊन येणाऱ्यांना क्लिनिक मधील उपचारांवर ५% सवलत

खूप बोलायचे आहे

खूप बोलायचे आहे
पण बोलणार नाही
भोवतीच्या माणसांना
ऐकायला वेळ नाही

मोहोळ स्मृतींचे उठे
अंतरीच्या पोळ्यावरी
तमा तयाची कुणाला
आता उरलेली नाही

बरा होता गेला काळ
धार जिव्हाळ्याची होती
मतलबाच्या दुष्काळात
आज आटली पुरती

सारी वेचिले आयुष्य
लेकरांच्या भल्यासाठी
दूर जाता त्यांना आज
आम्ही दिसलोच नाही

जन्म मृत्यूचे दिनांक
सारे विसरून जाती
स्वतःसाठी जगण्यात
गुंग होऊनिया जाती

पैलतीर आयुष्याचा
आता नजरेत येई
आस तेथे पोचायाची
फक्त उरातच राही

- श्री आर.जी.कडवेकर, सातारा
दूरध्वनी : २५१५७६

लक्तरें

आपलेच आपली फाडतात लक्तरें
विझवुनी स्वातंत्र्याच्या मशाली
षंड सारे पहात राहतात आपलीच
प्रेतयात्रा निमूटपणे चाललेली.

धगधगत नाही एखादाही निखारा
विसरले बलिदानांचे गोडवे
जन्मजात पोसली लाचारी
मुजऱ्याची आस ही न सोडवे.

सोशिकतेची करूनी कमाल
मृतवत काया ही शरमलेली
षंड सारे.....

गुंडाळले वासनात खजाने
अनमोल सत्य अहिंसेचे
तोडलेत लचके सारे पिऊनी
रक्त त्या अश्राप सोशिकांचे

तरीही नाही भागली यांची
तहान ही चळलेली
षंड सारे.....

पेटतील कधी ते त्यांचे
आत्मसन्मानाचे पलिते
टाकतील विझवुनी सारे
अन्यायांचे अन् बंध ते

आस खऱ्या स्वातंत्र्याची
नजरेत अन् तळपलेली
षंड सारे.....

- अरविंद नलवडे, कोल्हापूर
भ्रमणध्वनी - ९३७३४३२२३७

अतुट धाग्यांनी घट्ट विणलेलं
असं नवरा बायकोचं नातं
पटवून जर घेतलं नाही दोघांनी
तर लोकांचं काय जातं

*****

सागराची प्रत्येक लाट आपल्याला काही
देऊन जाते का आपलं काही घेऊन जाते
तफावत फक्त विचारांची
लाट मात्र आली तशी विरून जाते

*****

बारीळ्या

शरद
महाबळ
९३७२४२८३२२

कोणी कितीही बोलला आणि कसाही बोलला
तरी भावना व्यक्त केली हे महत्वाचं
कविता कशीही झाली आणि आवडली नाही
तरी शब्दांची जुळणी झाली हे महत्वाचं

*****

पत्नीचे ते दोन चक्षु खूप कौतुकाने
भरलेले आणि काहीतरी सांगणारे
पाठलाग सतत करती माझा वाटे
स्फूर्ती आणि संरक्षण देणारे

*****

प्रतिक्रिया

‘जय महाराष्ट्र’ हा श्री.क्रांतिसेन आठवले यांचा लेख अतिशय अभ्यासपूर्ण व पूर्वसूरीनी केलेल्या कार्य-कर्तृत्वाचा धावता आलेखच आहे.

संयुक्त महाराष्ट्राच्या आंदोलनात आचार्य अत्रे यांच्या सिंहाचा वाटा होता. महाराष्ट्राची निर्मिती होईपर्यंत त्यांची लेखणी व वाणी सतत आग ओकत होती. महाराष्ट्र विधानसभेतील आचार्य अत्रे यांची त्यावेळची भाषणे ही ऐतिहासिक दस्तऐवजच आहेत.

राज्याचे नाव ‘मुंबई राज्य’ न ठेवता ‘महाराष्ट्र राज्य’ असंच असलं पाहिजे अशी त्यांची आग्रही भूमिका होती. त्या संबंधांत त्यांच्या भाषणातील एक जगप्रसिद्ध वाक्य “इतर सर्व प्रांतांना फक्त भूगोल आहे. महाराष्ट्राला मात्र इतिहास आहे.” मराठी भाषेविषयी श्री.आठवले यांचे चिंतन लालित्यपूर्ण. गभरिशमी आहे म्हणूनच हे संग्रह आहे. आचार्य अत्रे म्हणायचे, “मी झानोबा ते विनोबा यांना जोडणारा पूल आहे.” यांचे प्रत्यंतर सदरहू लेखात येते. या नितांत सुंदर लेखाबद्दल श्री.आठवले यांचे त्रिवार अभिनंदन !

- श्रीपाद दत्तात्रय किणीकर, पुणे

*****

‘संवाद’ चा जानेवारी २०१० चा अंक मिळाला. अंकातील हा श्री.अ.आर.बर्वे साहेबांचा लेख फारच वाचनीय आहे. लेखाच्या शेवटी दुधीरस आणि तेलविरहित जेवण घेतले तर हृदय-विकारांनी त्रस्त असलेल्या लोकांना कसे लाभदायक आहे हे त्यांनी स्वतःच प्रयोग करून सिद्ध केले आहे.

श्री.क्रांतिसेन आठवले यांचा ‘जय महाराष्ट्र’ हा लेख फारच माहितीपूर्ण आहे. हा लेख वाचताना १९५५ ते १९६० सालातील आचार्य अत्रे, भाई डांगे, एस.एम.जोशी यांच्या भाषणांनी गाजलेला संयुक्त महाराष्ट्र लढ्याचा इतिहास डोळ्यापुढे आला. आपले बरेच सभासद ‘संयुक्त महाराष्ट्र’ लढ्याचे साक्षीदार आहेत. त्यापैकी मीदेखील त्या लढ्यात अप्रत्यक्षरित्या भाग घेतला होता. १९५५-५६ साली आम्ही शाळकरी मुलं गिरगावातल्या ठाकुरद्वार नाक्यावर सत्याग्रहीना प्रोत्साहन देण्यासाठी ‘संयुक्त महाराष्ट्र झालाच पाहिजे’ च्या घोषणा देण्यासाठी जमत होतो.

आठवल्यांनी लेखात मराठी भाषा आणि मराठी साहित्य समृद्ध व संपन्न कसे होईल याविषयी दाखवलेली कळकळ अभिनंदनीय आहे.

सध्या मराठी चित्रपट, नाटकं प्रसिद्धीच्या झोतात आहेत. जोपर्यंत आकाशात चंद्र, सूर्य आहेत तोपर्यंत ज्ञानेश्वरांची मराठी भाषा, मराठी संस्कृती समृद्ध व संपन्न होत राहिल.

- प्रकाश हजारे, मुंबई

*****

जानेवारी २०१० चा ‘संवाद’ चा नवीन वर्षातील पहिला अंक फारच सुंदर व वाचनीय आहे. श्रीधर सहस्रबुद्धे यांचे संपादकीय म्हणजे समयोचित वाङ्मयीन अविष्कार आहे. तसेच श्री.क्रांतिसेन आठवले यांचा ज्वलंत विषयांवरील ‘जय महाराष्ट्र जय मराठी’ या आंदोलनाच्या पार्श्वभूमीवरील लेख मनापासून आवडला.

या अंकाचे विशेष म्हणजे सोलापूरच्या श्री.शशिकांत लावणीस या प्रसिद्ध रंगकर्मींची ‘संवाद’ च्या लेखन विभागातील यशस्वी सुरुवात. त्यांचा ‘स्त्रीपुरूष मैत्री : काळाजी गरज’ हा लेख मनोरंजक व विचारास चालना देणारा आहे.

श्री.गोविंद करमरकर सांगली यांची सहज सुंदर व उत्कृष्ट कविता ‘मातीचा सुगंध’ समाधान देऊन जाते. वरील सर्व लेखक/कवींचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

- सिताराम तेरवाडकर, सांगली

अभिनंदनीय

आपले एक सभासद श्री.प्रकाश पुरूषोत्तम दुनाखे (पुणे) यांनी निवृत्तीनंतरचा काळ जमेल तेवढा सत्कारणी लावण्याच्या उद्देशाने विवेकानंद केंद्र कन्याकुमारी येथे जाऊन प्रशिक्षण घेतले व आता संपूर्ण एक वर्षासाठी सेवाव्रती कार्यकर्ता म्हणून भिलवाडा (राजस्थान) येथील केंद्राची जबाबदारी स्विकारली आहे. ते गेल्या ४ महिन्यांपासून तेथे कार्यरत आहेत.

भारतात विवेकानंद केंद्राचे काम २२ विविध राज्यातून २५३ केंद्रात सुरू आहे. त्यांनी हाती घेतलेल्या ह्या सत्कार्याबद्दल ‘असोसिएशनतर्फे’ त्यांचे हार्दिक अभिनंदन !

- सेक्रेटरी

खरं कारण ! 😊 😊 😊

मॅनेजर - हे पहा गोडबोले, तुम्ही स्वेच्छेने काम करण्यासाठी उशिरापर्यंत थांबताहात. नंतर तुम्ही ओव्हरटाइम मागू नका म्हणजे झालं.

गोडबोले - छे ! छे ! भलतेच काय साहेब. खरं कारण असं आहे की, माझी पत्नीही बँकेत नोकरीला आहे आणि आमच्यात असं ठरलं आहे की जो कोणी आधी घरी पोचेल त्यानं स्वयंपाक करायचा. म्हणून मी थांबलो आणि त्यामुळे पत्नीचं माझ्या आधी घरी पोचते.

- पी.के.देवधर

Regd. under RNI No. MAHBIL/2008/25425 & Declaration No. PHM/SR/63/VIII/2008 Dated 12/5/2008

SSPO Pune under Postal Concession register No. L-2/RNP/PNW/M-144/2008-2010 Dated 28.05.2008

Licence to post without Prepayment No.: LWP-217 at Market Yard PSO, Pune 37 on 25th of each Month

Form IV (See Rule 8)

Statement about the ownership and other particulars concerning SBI Pen.Assn.'s "SAMVAD"

1. Place of Publication : Pune.
2. Periodicity of Publication : Monthly
3. Printer's Name : Shri. Chandrashekhar Digambar Joshi
Nationality : Indian
Address : Shree J Printers Pvt. Ltd., 1416 Sadashiv Peth,
Pune - 411 030
4. Publisher's Name : Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar,
Nationality : Indian
Address : "Anubandh", Bldg. No.B/2, Block No.16, Near
Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune - 411030
5. Editor's Name : Shri. Krantisen Ramchandra Athawale
Nationality : Indian
Address : "Anubandh", Bldg. No.B/2, Block No.16, Near
Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune - 411030
6. Owner's Name : S.B.I. Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune
Address : "Anubandh", Bldg. No.B/2, Block No.16, Near
Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune - 411030

I, Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar, Secretary, SBI Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Sd/-
R. N. Lalingkar
Signature of the publisher

Date : 25th March 2010

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वतः पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा 'संवाद' चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही. २) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी. संपर्क दूरध्वनी क्र (०२०) २४३३२१४१

Thane Office Address : A/5, Swami Siddharth CHS Ltd., S.V.Road, Thane 400 602. Tel.No. : 25446837

Timings : On Tuesday & Friday between 4 pm to 6 pm

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

**STATE BANK OF INDIA PENSIONERS'
ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhagad Road, Pune 411030. Ph: 24332141**

To,

Publisher – Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar, Secretary, State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune has printed this magazine in the Printing Press owned by **Printer** – Shri. Chandrashekhar Digambar Joshi, Director, Shree J Printers Pvt.Ltd., at 1416 Sadashiv Peth, Datta Kutu, Pune – 411030 on behalf of **Owner** – State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune, at "Anubandh", Bldg.No.B2, Block No.16, Near Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune – 411030. **Editor** – Shri. Krantisen Ramchandra Athawale – address as above.